

for the chemical sector

İçindekiler

1.	Bu el kitabından ne beklemelisiniz?	4
2.	CSRD'ye giriş.....	5
3.	CSRD Anket sonuçları.....	11
a.	Yönetici özeti	11
b.	Giriş.....	12
c.	ESRS'ye göre raporlama güveni (alt konu seviyesi)	13
d.	CSRD uygulama yolculuğu/süreci	17
e.	Yol ayrımı: küçük ve büyük şirketler CSRD yolculuklarında nasıl farklılaşıyor.....	20
f.	Sonuç.....	22
4.	Pratik öneriler	23
a.	Çifte önemlilik metodolojisi.....	23
	Adım adım metodoloji.....	23
	Paydaş katılımı için ipuçları	37
b.	CSRD denetimi	38
	Denetime hazırlık için ipuçları	38
c.	CSRD raporlamasında yapay zekânın rolü.....	40
d.	ESRS standartları.....	41
	SSS	41
e.	Birlikte çalışabilirlik	70
f.	Faydalı linkler/bağlantılar ve kaynaklar.....	71
5.	CSRD'nin ötesine geçmek ve emeklerinizin karşılığını almak	73

6. İletişim ve yazarlar 75

Not:

Bu el kitabı, düzenleyici çerçeve, pratik deneyimler ve şirketlerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli olarak gelişen canlı bir belgedir. Şu an için, 26 Şubat'ta yayımlanan ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'nin (CSRD) kapsamı, raporlama takvimi ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS) seti 1'in sadeleştirilmesine yönelik değişiklikler öneren AB Omnibus paketi kapsamındaki etkileri henüz bu belgeye yansıtılmamıştır. Bu rehber, söz konusu değişikliklerle uyumlu hale getirilerek güncellenmeye devam edecek ve gelişen gerekliliklere uyumun sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

1. Bu el kitabından ne beklemelisiniz?

Kimya sektörü için hazırlanan bu **Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD)** el kitabına hoş geldiniz. Bu el kitabı, CSRD gerekliliklerinin anlaşılması ve uygulanmasına yönelik bir rehber niteliğindedir; kimya sektörüne özgü koşullar ve karmaşıklıklar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

El kitabı, Avrupa Kimya Sanayi Konseyi (Cefic) tarafından PricewaterhouseCoopers'a (PwC) hazırlanmış olup, Cefic üyelerinin CSRD uyumlu raporlar hazırlamasına destek olmak, uygulama sürecini kolaylaştıracak pratik bilgiler ve yöntemler sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu el kitabının telif hakkı Cefic'e ait olmakla birlikte, burada ifade edilen görüşler Cefic'in veya üyelerinin resmi görüşünü veya pozisyonunu yansıtmamaktadır. El kitabı, PwC'nin Cefic üyeleriyle gerçekleştirdiği anketler ve görüşmeler temelinde yaptığı analizlerin sonucudur.

Bu yolculuk, kimya sektörünün CSRD'ye hazır oluşunu değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen kapsamlı bir anketle başladı. Ankete 100'ün üzerinde şirket katılım sağladı ve bu da AB kimya sektöründe CSRD'ye ilişkin genel bağlama dair değerli içgörüler sundu. Anket sonuçları, şirketlerin yönetimden çevresel raporlamaya, insan kaynağı yeterliliğinden teknolojik olgunluk düzeyine kadar birçok farklı alanda karşılaştıkları zorluklara işaret etmektedir. Ayrıca, bu zorlukların aşılmasında disiplinler arası iş birliği ve paydaş katılımının kritik rolünü de vurgulamaktadır.

Şirketlerin CSRD sürecinde yol almasına yardımcı olmak amacıyla, bu el kitabı uygulamaya dönük öneriler sunmakta ve Çifte Önemlilik (Double Materiality) metodolojisine yönelik adım adım bir rehber içermektedir. Ayrıca denetime hazırlık, operasyonel kontrol ve sektör tarafından karmaşık görülen belirli açıklama gerekliliklerine yönelik uygulanabilir ipuçları da sunmaktadır.

Yalnızca mevzuata uyum sağlamakla kalmayıp, CSRD aynı zamanda şirketler için rekabet avantajı elde etme, paydaşlarla etkileşimi artırma ve çevresel performansı iyileştirme fırsatları da sunmaktadır. Bu el kitabı, CSRD uygulamasının stratejik faydalarını vurgulamakta; potansiyel risklerin azaltılması, maliyetlerin düşürülmesi ve kurumsal itibarın güçlendirilmesine odaklanmaktadır. Bu fırsatların benimsenmesiyle, şirketler hem hissedarlar için uzun vadeli değer yaratabilir hem de daha sürdürülebilir bir geleceğe katkı sağlayabilir.

Bu el kitabını inceleyerek CSRD hakkında net bir anlayış kazanabilir, mevzuata uyum için gerekli pratik adımları öğrenebilir ve sürdürülebilirlik raporlamasını şirketiniz ve toplum için değer yaratan bir araca dönüştürmeye dair içgörüler edinebilirsiniz. Lütfen dikkat: Bu el kitabı yalnızca genel bilgilendirme amacı taşımaktadır ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nda (ESRS) açıkça belirtilen hükümlerin önüne geçmez. Bu belgede sunulanlardan farklı yöntemler ve yorumlar da bulunabilir; yeter ki bu yöntemler ESRS ile uyumlu olsun. CSRD hâlâ yeni bir konu olup, uygulamalar sürekli olarak gelişmektedir. Bu el kitabının CSRD yolculuğunuzda değerli bir kaynak olacağına inanıyoruz.

2. CSRD'ye Giriş

CSRD nedir?

Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), şirketlerin sürdürülebilirlik uygulamalarında şeffaflık ve hesap verebilirliği artırmayı hedefleyen dönüştürücü bir düzenleyici gerçektir. CSRD, sürdürülebilirlik ile iş stratejisi arasındaki etkileşime, maddi risk ve fırsatların finansal etkilerine, bu etkilerin, risklerin ve fırsatların yönetilmesine yönelik politika ve eylem planlarına odaklanan kapsamlı sürdürülebilirlik açıklamalarını zorunlu kılmaktadır.

Yatırımcılar, çalışanlar ve tüketiciler daha fazla şeffaflık talep ederken; düzenleyici kurumlar da bu beklentilere yanıt vermektedir. Paydaşlar, sürdürülebilirliğin şirketlerin merkezinde yer almasını, ayrıca bir şirketin ve toplumun/gezegenin değer üretme, değer kaybettirme ya da değer koruma biçimlerinin anlaşılmasını beklemektedir. CSRD, şirketlerin iş yapma biçimlerini ve sermaye tahsis süreçlerini önemli ölçüde etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir.

CSRD'den kimler etkilenecek?

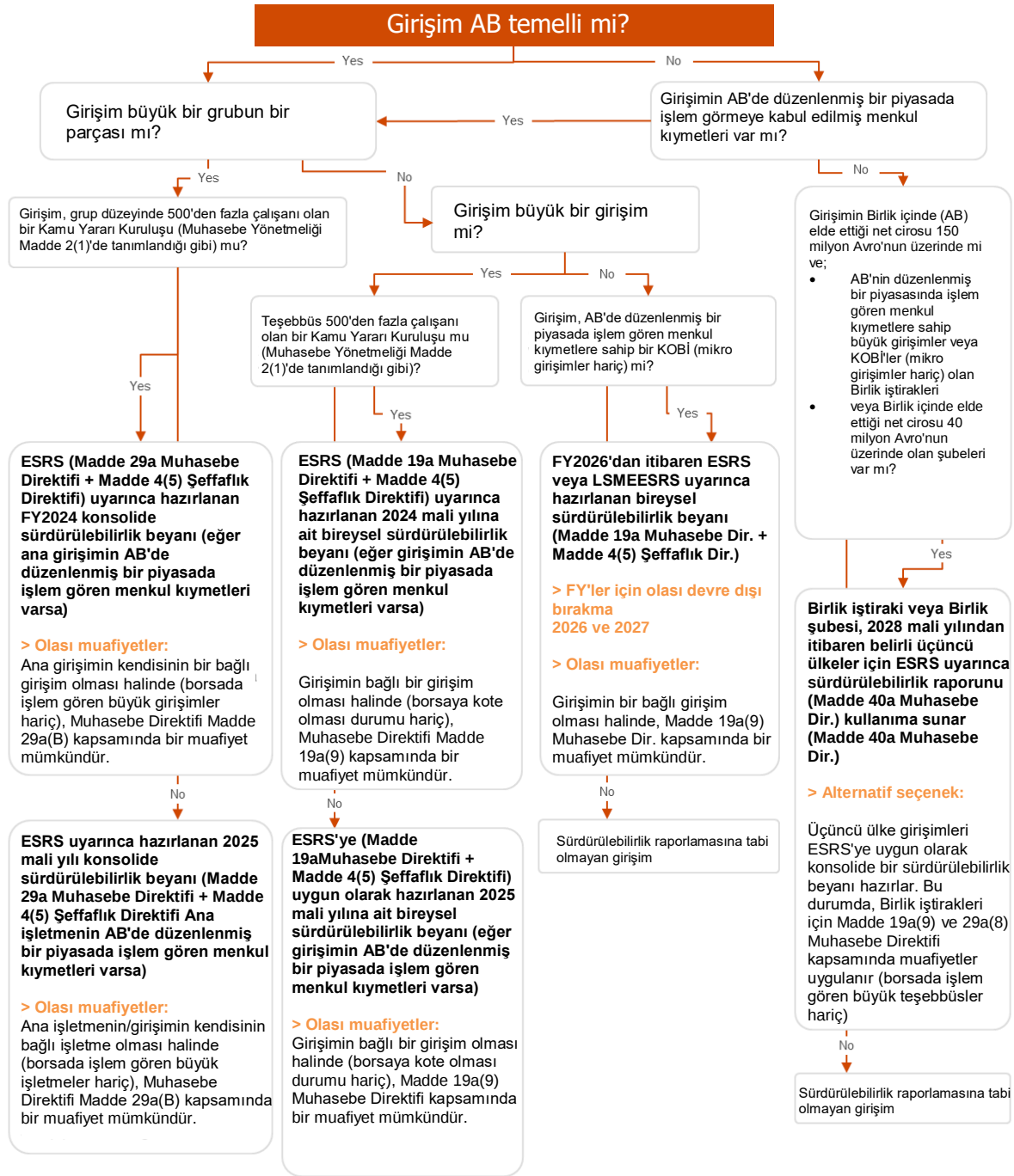
CSRD, tüm büyük ölçekli şirketler ile AB düzenlemelerine tabi piyasalarda işlem gören şirketler için geçerlidir. Bu kapsam, önceki **Finansal Olmayan Raporlama Direktifi'ne (NFRD)** kıyasla önemli ölçüde genişletilmiş olup, yaklaşık **50.000 AB şirketini** etkilemekte ve bu şirketlerin **2026 yılına kadar CSRD'ye uyum sağlamalarını** zorunlu kılmaktadır.

13 Kasım 2024 tarihli en son SSS belgesi, 11. Sayfada¹, CSRD kapsamındaki şirketleri açıkça belirtmiştir. Şirket ve grup kategorileri, [2013/34/AB sayılı Direktif'in \(Muhasebe Direktifi\)](#) 3. maddesinde tanımlanmıştır.

Omnibus önerisi, kapsam dahilindeki şirket sayısını azaltabilir (yalnızca **1000'den fazla çalışanı olan şirketler kapsamda kalır**) ve **2. ve 3. dalga** kapsamındaki şirketlere uyum için **ek 2 yıl** süre tanıyabilir. Bu hususlara ilişkin detaylar, bu belgenin bir sonraki güncellemesinde ele alınacaktır.

---

¹ [EUR-Lex - 52024XC06792 - EN - EUR-Lex](#)

- Micro-undertakings (Art. 3(1) Accounting Directive)** = undertakings which on their balance sheet dates do not exceed the limits of at least two of the three following criteria:
(a) balance sheet total: EUR 450 000; (b) net turnover: EUR 900 000; (c) average number of employees during the financial year: 10.
- SMEs (Art. 3(1), (2) and (3) Accounting Directive)** = undertakings which on their balance sheet dates do not exceed the limits of at least two of the three following criteria:
(a) balance sheet total: EUR 25 000 000; (b) net turnover: EUR 50 000 000; (c) average number of employees during the financial year: 250.
- Large undertakings (Art. 3(4) Accounting Directive)** = undertakings which on their balance sheet dates exceed at least two of the three following criteria: (a) balance sheet total: EUR 25 000 000; (b) net turnover: EUR 50 000 000; (c) average number of employees during the financial year: 250.
- Large groups (Art. 3(7) Accounting Directive)** + groups consisting of parent and subsidiary undertakings to be included in a consolidation and which, on a consolidated basis, exceed the limits of at least two of the three following criteria on the balance sheet date of the parent undertaking: (a) balance sheet total: EUR 25 000 000; (b) net turnover: EUR 50 000 000; (c) average number of employees during the financial year: 250.

Source : FAQ from the EU Commission of 13 November 2024.

CSRD'nin temel gereklilikleri nelerdir?

1. Çifte önemlilik

CSRD'nin temel taşlarından biri, "çifte önemlilik" (double materiality) ilkesidir. Şirketler, faaliyetlerinin sürdürülebilirlik konuları üzerindeki etkilerini (içten dışa bakış açısı) ve sürdürülebilirlik konularının şirketin gelişimi, performansı ve konumu üzerindeki etkilerini (dıştan içe bakış açısı) raporlamakla yükümlüdür. Bu çift yönlü yaklaşım, şirketlerin hem çevre ve toplum üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmalarını hem de sürdürülebilirliğin iş stratejileri açısından ortaya çıkardığı risk ve fırsatları değerlendirmelerini sağlamaktadır

2. Detaylı raporlama standartları

Yönerge, **Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS)** olarak adlandırılan, AB düzeyinde **zorunlu sürdürülebilirlik raporlama standartlarını** getirmektedir. Bu standartlar, **Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG)** tarafından geliştirilmiştir. ESRS, raporlamalarda **tutarlılık ve karşılaştırılabilirliği** sağlamayı hedeflemekte; çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) faktörlerini kapsamaktadır. Şirketler; **yönetişim yapıları, stratejileri ve sürdürülebilirlikle ilgili maddi etkilerin, risklerin ve fırsatların yönetimine** dair bilgi açıklamakla yükümlüdür. Bu açıklamalar; ilgili politikalar, eylemler ve göstergeler ile **ölçülebilir ve zaman bazlı hedeflerde kaydedilen ilerlemeleri** de içerebilir.

Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS)

SEKTÖR-AGNOSTİK STANDARTLAR			
Çapraz kesişen standartlar	Çevre	Sosyal	Yönetişim
ESRS 1 Genel zorunluluklar	ESRS E1 İklim değişikliği	ESRS S1 İşgücü	ESRS G1 İş etiği
ESRS 2 Genel açıklamalar/beyanlar	ESRS E2 Kirlilik	ESRS S2 Değer zinciri çalışanları	
	ESRS E3 Su kaynakları	ESRS S3 Etkilenen topluluklar	
	ESRS E4 Biyçeşitlilik & ekosistemler	ESRS S4 Tüketiciler ve nihai kullanıcılar	
	ESRS E5 Kaynak kullanımı & küresel ekonomi		

3. Doğrulama gereklilikleri

Raporlanan bilgilerin kalitesini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla, **CSRD, sunulan sürdürülebilirlik bilgilerinin doğrulanmasını** (assurance) zorunlu kılmaktadır. Bu, finansal bilgilerde olduğu gibi, verilerin doğruluğunun ve güvenilirliğinin **bağımsız bir üçüncü taraf** tarafından teyit edilmesi gerektiği anlamına gelir. Bu doğrulama süreci, **paydaşlar nezdinde güven oluşturmak** ve raporlanan bilgilerin bütünlüğünü sağlamak açısından kritik öneme sahiptir.

CSRD kapsamındaki doğrulama süreci, hâlihazırda ve **Omnibus teklifiyle birlikte gelecekte de “sınırlı güvence” (limited assurance)** düzeyinde kalması beklenmektedir. Sınırlı güvence denetiminde, doğrulama sağlayıcı, konuya ilişkin makul bulgulara ulaşmak için yeterli ve uygun kanıt toplar ve sonucunu **“olumsuz güvence”** (negative assurance) şeklinde bir raporla ifade eder.

Ortak standartların bulunmaması nedeniyle, **Avrupa Denetim Gözetim Otoriteleri Komitesi (CEAOB)**, **30 Eylül 2024 tarihinde sürdürülebilirlik raporlamasında sınırlı güvenceye ilişkin rehber ilkeleri** kabul etmiştir.

4. Dijital raporlama

Şirketler, sürdürülebilirlik raporlarını dijital ve makine tarafından okunabilir bir formatta hazırlamakla yükümlüdür. Bu dijital raporlama zorunluluğu, sürdürülebilirlik raporlamasında **şeffaflık ve erişilebilirliğin** önemini vurgulamakta; paydaşların verilere kolayca erişmesini ve analiz etmesini sağlamaktadır.

Bu doğrultuda, **EFRAG’a dijital XBRL taksonomilerinin geliştirilmesi görevi verilmiştir. XBRL etiketleme (digital tagging)**, yalnızca bu taksonomiler Avrupa Komisyonu tarafından kabul edildikten sonra şirketler için zorunlu hâle gelecektir.

Uygulamaya yönelik zaman çizelgesi

Uygulama takvimi, **13 Kasım 2024 tarihli Avrupa Komisyonu SSS belgesinde** ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Ancak bu takvimin, **Omnibus teklifinde öngörüldüğü üzere** değişmesi beklenmektedir; zira **1. ve 2. dalga kapsamındaki şirketlere** ilk raporlarını yayımlamaları için **daha fazla süre tanınacaktır.**

	2024 finansal yılı(2025'de raporlama)	2025 finansal yılı(2026'da raporlama)	2026 finansal yılı(2027'de raporlama)	2027 finansal yılı(2028'de raporlama)	2028 finansal yılı(2029'da raporlama)
PIE olan büyük teşebbüsler (üçüncü ülke ihracıları dahil) Mali yıl boyunca ortalama 500'den fazla çalışan	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)
Mali yıl boyunca konsolide bazda ortalama 500'den fazla çalışanı olan büyük bir grubun ana teşebbüsü olan PIE'lar (üçüncü ülke ihracıları dahil)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)
'Mali yıl boyunca ortalama 500'den fazla çalışanı olan PIE'ler' dışındaki büyük teşebbüsler (üçüncü ülke ihracıları dahil)	N/A	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)
'Mali yıl boyunca konsolide bazda ortalama 500'den fazla çalışanı olan PIE'ler' dışındaki büyük bir grubun (üçüncü ülke ihracıları dahil) ana teşebbüsleri	N/A	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)	Konsolide sürdürülebilirlik beyanı (ESRS)
Borsaya kote KOBİ'ler, SNCI'lar, tutsak (yeniden) sigorta işletmeleri (üçüncü ülke ihracıları dahil)	N/A	N/A	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS or LSME ESRS) (*)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS or LSME ESRS) (*)	Bireysel sürdürülebilirlik beyanı (ESRS or LSME ESRS)
AB'de net cirosu 150 milyon Avro'nun üzerinde olan üçüncü ülke borsalarında işlem görmeyen teşebbüslerin CSRD iştirakleri (veya, yoksa, AB'de net cirosu 40 milyon Avro'nun üzerinde olan AB şubeleri)	N/A	N/A	N/A	N/A	Sürdürülebilirlik raporu (belirli üçüncü ülke işletmeleri için ESRS veya ESRS)
(*) Vazgeçebilir.					

Kaynak: AB Komisyonu'nun 13 Kasım 2024 tarihli SSS'si

Sonuç

CSRD, sürdürülebilirlik uygulamalarında kurumsal hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından önemli bir adımı temsil etmektedir. Avrupa kimya sanayisi için bu direktif, raporlama ve strateji alanlarında önemli değişiklikleri beraberinde getirecek olsa da, aynı zamanda sürdürülebilirlik alanında liderlik sergilemek için bir fırsat da sunmaktadır. CSRD'ye uyum sağlayarak, şirketler paydaşlarıyla olan güven ilişkisini güçlendirebilir ve daha sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunabilir. Bu sürecin uygulanması, sürdürülebilirlik raporlamasında halihazırda ileri düzeyde

olan şirketler de dahil olmak üzere, önemli çaba ve yatırım gerektirecektir. Ancak bu düzenleyici gereklilikleri yerine getiren şirketler, sürdürülebilirliğe olan bağlılıklarını somut biçimde ortaya koyarak rekabet avantajı elde edebilir ve hem hissedarları hem de toplum için uzun vadeli değer yaratabilirler. Sürdürülebilirlik raporlamasına yönelik bu proaktif yaklaşım; kurumsal itibarı artırabilir, sosyal sorumluluk sahibi yatırımcıları çekebilir ve gelişen düzenleyici standartlara uyumu güvence altına alabilir. Sonuç olarak, bu yaklaşım daha dirençli ve sürdürülebilir bir iş modeli inşa edilmesine katkı sağlayacaktır.

3. CSRD Anket sonuçları

a. Yönetici özeti

CSRD anket sonuçları, kimya sektörünün CSRD raporlamasına hazırlık sürecindeki ilerlemesine dair kapsamlı bir genel bakış sunmaktadır. Kimya sanayisinin farklı alt sektörlerinden ve farklı ölçeklerdeki şirketlerden **100'ün üzerinde** yanıt toplanmıştır. Bu geniş katılım, sektörün CSRD uyumu konusundaki ilerlemesini ve karşılaştığı zorlukları temsili bir şekilde yansıtmaktadır.

Anket sonuçları, farklı konu başlıklarında raporlama konusundaki güven düzeylerinin değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Şirketler, **iklim değişikliği** konusundaki raporlamada yüksek bir güvene sahipken; **kirlilik, biyoçeşitlilik ve kaynak kullanımı** gibi alanlarda daha fazla zorluk yaşamaktadır. **Sosyal raporlama**, özellikle değer zincirindeki çalışanlar ve etkilenen topluluklara yönelik veriler açısından önemli zorluklar içermektedir. **Yönetişimle ilgili açıklamalarda** ise şirketlerin güven düzeyi yüksektir.

Katılımcıların **%90'ından fazlası**, sürdürülebilirlik ekipleri, finans departmanları, ESG komiteleri ve üst yönetim gibi temel iç ve dış paydaşları sürece dahil ettiklerini ya da etmeyi planladıklarını belirtmiştir. Bu yaygın katılım, **CSRD uyumu için disiplinler arası iş birliğinin** önemini güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.

Teknolojik olgunluk düzeyi hâlen düşük seviyededir; şirketlerin büyük bölümü sürdürülebilirlik raporlamasını hâlâ elektronik tablolar (spreadsheets) üzerinden yürütmektedir. Buna rağmen, raporlama için gereken büyük hacimli verilerin yönetilebilmesi amacıyla şirketler giderek daha fazla **Kurumsal Sürdürülebilirlik Veri Sistemleri (CSDS)** gibi ileri düzey sistemleri keşfetmeye başlamıştır.

Yıllık net cirosu 250 milyon € altında olan (küçük ölçekli) şirketler, özellikle **yönetişim ve çevresel konular** söz konusu olduğunda daha düşük düzeyde güven bildirmektedir. Buna karşın, **yıllık net cirosu 250 milyon €'nın üzerinde olan (büyük ölçekli) şirketler**, bu alanlarda daha yüksek güven düzeylerine sahiptir. Hem küçük hem de büyük ölçekli şirketler açısından **değer zincirinin karmaşıklığı, personel kapasitesi ve dar zaman çizelgeleri** en önemli zorluklar olarak öne çıkmaktadır. İlginç bir şekilde, **küçük ölçekli şirketler personel uzmanlığı eksikliğinden** ciddi şekilde etkilenirken; **büyük ölçekli şirketler için en büyük**

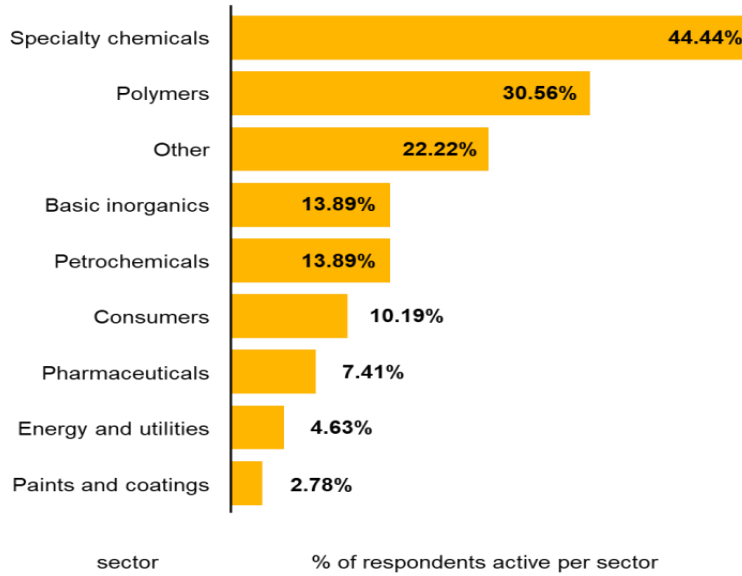
endişe sıkışık teslim tarihleridir. Küçük şirketler, CSRD uygulamasının en önemli faydası olarak **rekabet avantajı elde etmeyi** görürken; **büyük şirketler** ise CSRD'yi daha çok **risklerin azaltılması** perspektifinden değerlendirmektedir. Her iki grup da **paydaşlarla daha iyi etkileşim** ve **çevresel performansta iyileşme** sağlanmasının değerli olduğu konusunda hemfikirdir.

Sonuç olarak, anket, sektörün CSRD uygulama sürecinde karşılaştığı çeşitli zorlukları ortaya koymaktadır. Özellikle küçük ve büyük ölçekli şirketler arasında güven düzeyi, öncelikler ve algılanan engeller açısından belirgin farklar tespit edilmiştir. Bu farkların giderilmesi — özellikle yönetim, çevresel raporlama ve personel uzmanlığı alanlarında — küçük ölçekli şirketlerin CSRD gereklilikleriyle daha uyumlu hale gelmesine ve daha fazla şeffaflık ile sürdürülebilirlik performansından fayda sağlamasına yardımcı olabilir.

b. Giriş

Bu anket, kimya sektörünün CSRD raporlamasına ne ölçüde hazır olduğunu daha iyi anlamayı amaçlamaktadır. Anket, sektörün karşılaştığı zorlukları ortaya koymakla birlikte, CSRD uygulaması sırasında edinilen faydalara da ışık tutmaktadır.

Sektörel katılımda çeşitlilik

CSRD anketi, kimya sektöründeki geniş bir yelpazedeki şirketlerden **100'ün üzerinde** yanıt toplamıştır. Özel kimyasallar, polimerler, temel inorganikler, tüketici ürünleri ve farmasötikler gibi farklı alt sektörler ankette temsil edilmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, dünyanın farklı bölgelerinde faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerden oluşmaktadır; şirketlerin **%70'i iki veya daha fazla bölgede aktiftir**. Bu geniş katılım, sektörün genel durumu hakkında temsili bir bakış açısı sunmakla kalmamakta, aynı zamanda konuya olan yoğun ilgiyi de ortaya koymaktadır.

c. ESRS'ye göre raporlama güveni (alt konu seviyesi)

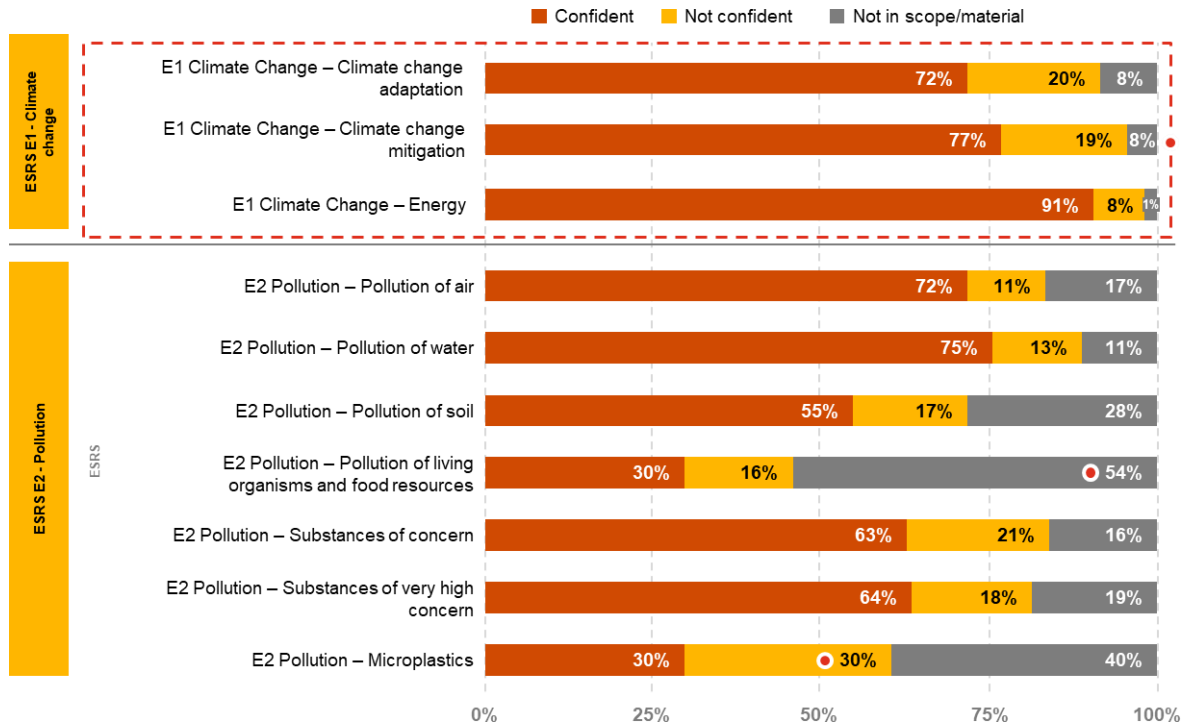
CSRD yasal düzenlemeleri, çeşitli konu ve alt başlıkları kapsamaktadır. Yaptığımız ankette, şirketlerden CSRD kapsamındaki her bir alt başlıkla ilgili raporlama konusundaki güven düzeylerini değerlendirmeleri istenmiştir.

Çevre: Şirketler, İklim Değişikliği konusunda yüksek bir güven düzeyi sergilemektedir. Ancak Kirlilik ve özellikle Mikroplastikler, Biyoçeşitlilik ve Kaynak Kullanımı gibi alanların zorlayıcı olduğu görülmektedir.

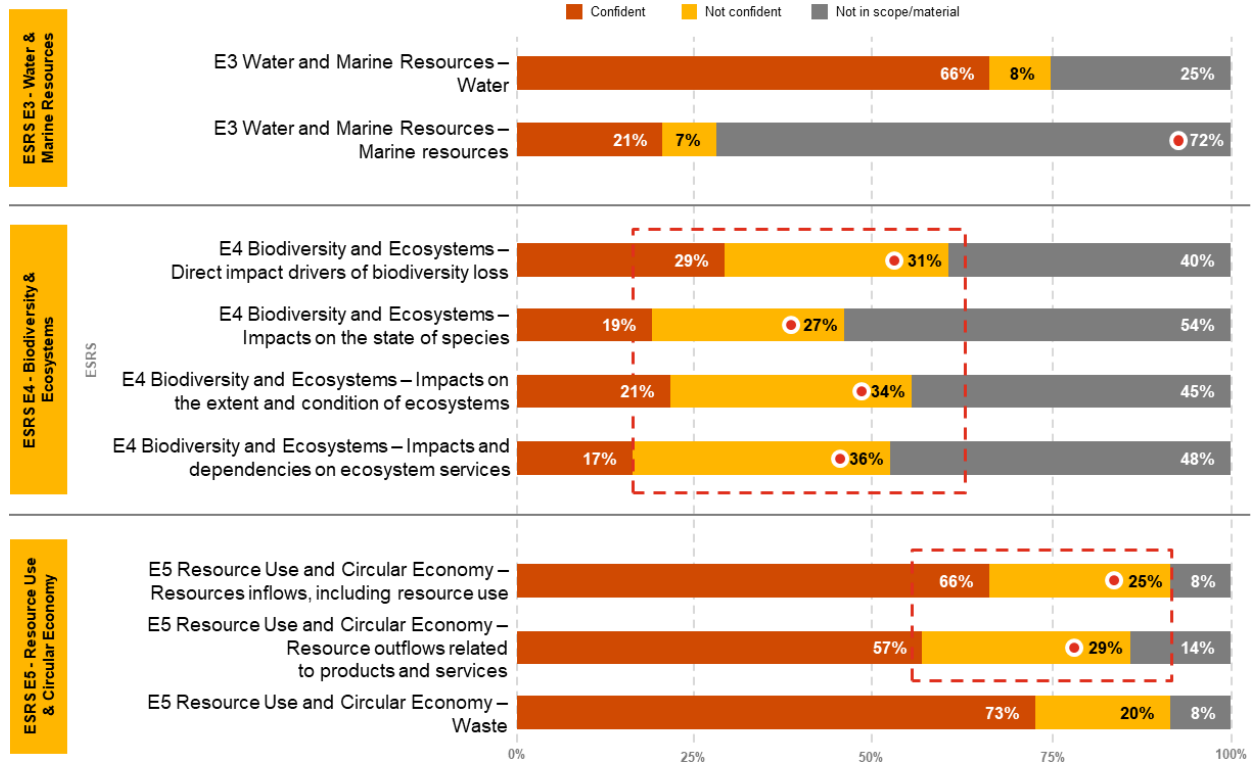

Aşağıdaki alt başlıklar kapsamında şirketinizin raporlama gerekliliklerini karşılama konusundaki yetkinliğine ne kadar güveniyorsunuz?
(Çevre)

Confidence of meeting the reporting requirements according to the survey

Confidence of meeting the reporting requirements according to the survey

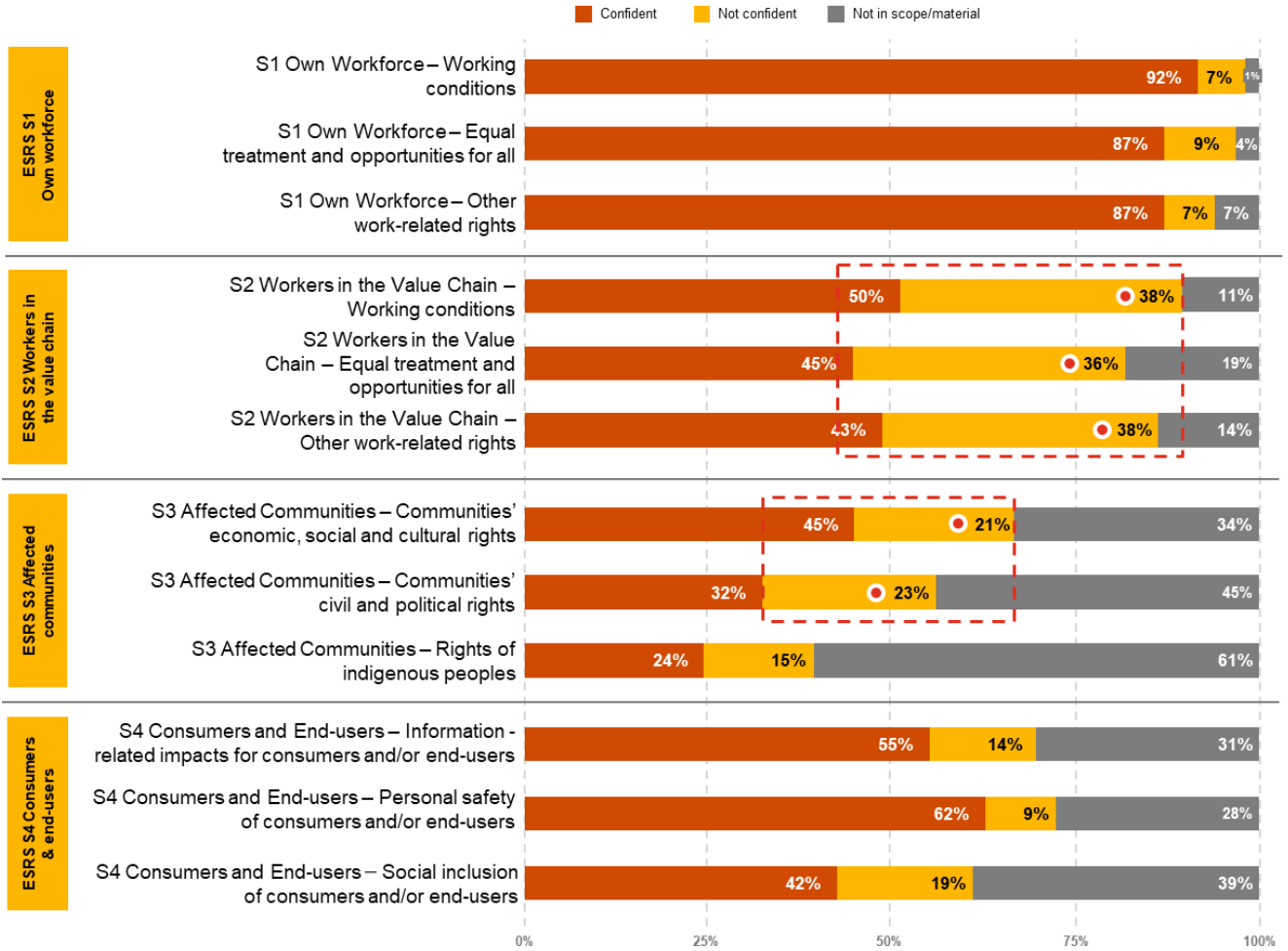
Çevresel raporlama gerekliliklerine ilişkin güven düzeyleri büyük ölçüde değişkenlik göstermektedir. ESRS E1 (İklim Değişikliği), çoğu şirket için önemli bir konu olarak görülmekte ve bu alanda yüksek güven düzeyleri bildirilmektedir. ESRS E2 (Kirlilik) ise karmaşık sonuçlar ortaya koymaktadır. “Canlı organizmaların kirliliği” konusu, katılımcıların çoğu tarafından daha az önemli olarak değerlendirilmektedir. Mikroplastikler başlığında ise, bu konuyu önemli bulan katılımcıların yarısı bu konuda kendilerini yeterince güvenli hissetmemektedir. ESRS E4 (Biyçeşitlilik ve Ekosistemler) kapsamında ise önemli zorluklar devam etmektedir. Bu başlık elzem olduğunda, katılımcıların yarısından fazlası bu konulara ilişkin raporlama konusunda düşük güven bildirmektedir. ESRS E5 (Kaynak Kullanımı ve Döngüsel Ekonomi), özellikle kaynak giriş ve çıkışlarının raporlanmasında yaşanan güçlüklerle öne çıkmakta ve birçok katılımcı tarafından zorlayıcı olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal: Değer zincirindeki çalışanlar ve etkilenen topluluklar, sosyal raporlamaya ilişkin açıklamalarda en fazla zorluk yaşanan konular arasında yer almaktadır.

Aşağıdaki alt başlıklar kapsamında şirketinizin raporlama gerekliliklerini karşılama konusundaki yetkinliğine ne kadar güveniyorsunuz? (Sosyal)

Confidence of meeting the reporting requirements according to the survey

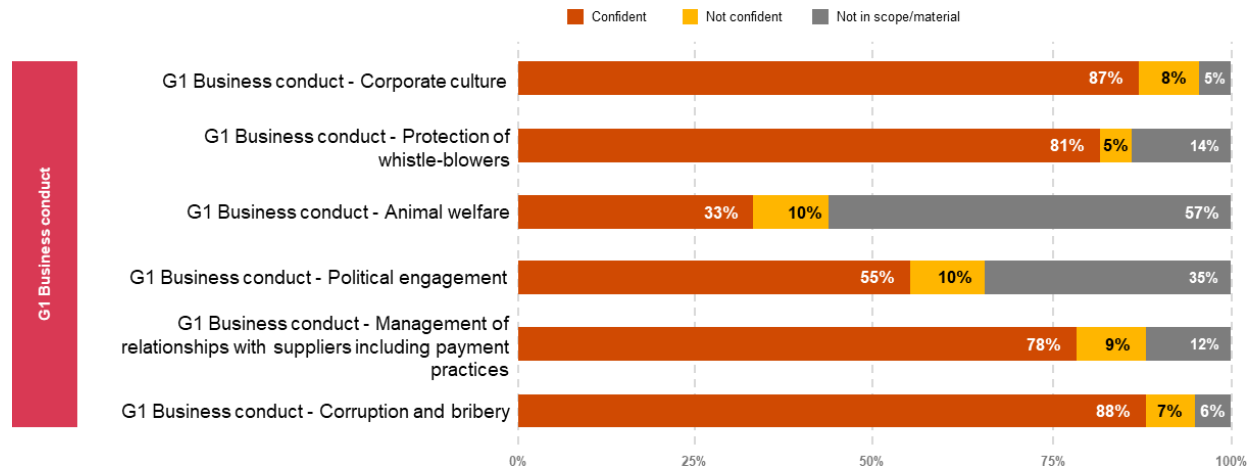
Sosyal raporlama, özellikle ESRS S2 (Değer Zincirindeki Çalışanlar) ve ESRS S3 (Etkilenen Topluluklar) başlıklarında bazı zorluklar sergilemektedir. ESRS S3 genellikle "daha az önem arz eden" (less material) olarak değerlendirilse de, bu alt başlıklar hakkında raporlama yapma konusunda kayda değer bir katılımcı grubu hâlâ kendine güven duymamaktadır. Bu sonuçlar, özellikle değer zinciriyle ilgili açıklamalarda daha fazla rehberliğe ve potansiyel olarak kaynak tahsisine ihtiyaç duyulduğuna işaret etmektedir.

Yönetişim: Katılımcılar, bu alanda yüksek düzeyde güven bildirmektedir.

Aşağıdaki alt başlıklar kapsamında şirketinizin raporlama gerekliliklerini karşılama konusundaki yetkinliğine ne kadar güveniyorsunuz? (Yönetişim)

Confidence of meeting the reporting requirements according to the survey

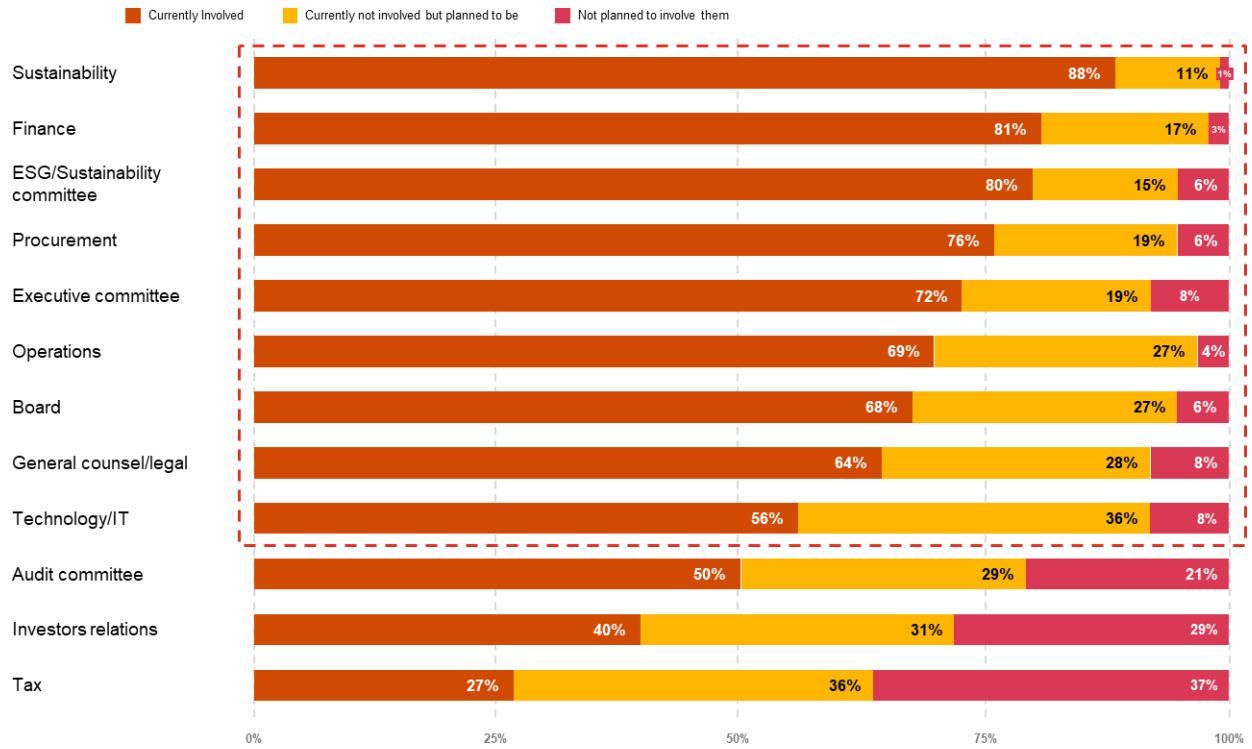
Yönetişimle ilgili açıklamalarda, diğer konulara kıyasla daha yüksek güven düzeyleri bildirilmiştir. Bu durum özellikle “Kurumsal Kültür”, “Whistleblower’ların Korunması” ve “Yolsuzluk ve Rüşvet” gibi önemli (material) alt başlıklar için geçerlidir. Öte yandan, “Hayvan Refahı”, çoğu şirket tarafından önemli (material) bir konu olarak değerlendirilmemektedir.

d. CSRD uygulama yolculuğu/süreci

Çoğu şirket, çok çeşitli birim ve fonksiyonları sürece dahil ederek CSRD uygulamasının çapraz işlevli (disiplinler arası) niteliğini ortaya koymaktadır.

Farklı paydaşların (iç ve dış) sürece ne düzeyde dahil olduğunu belirtiniz.

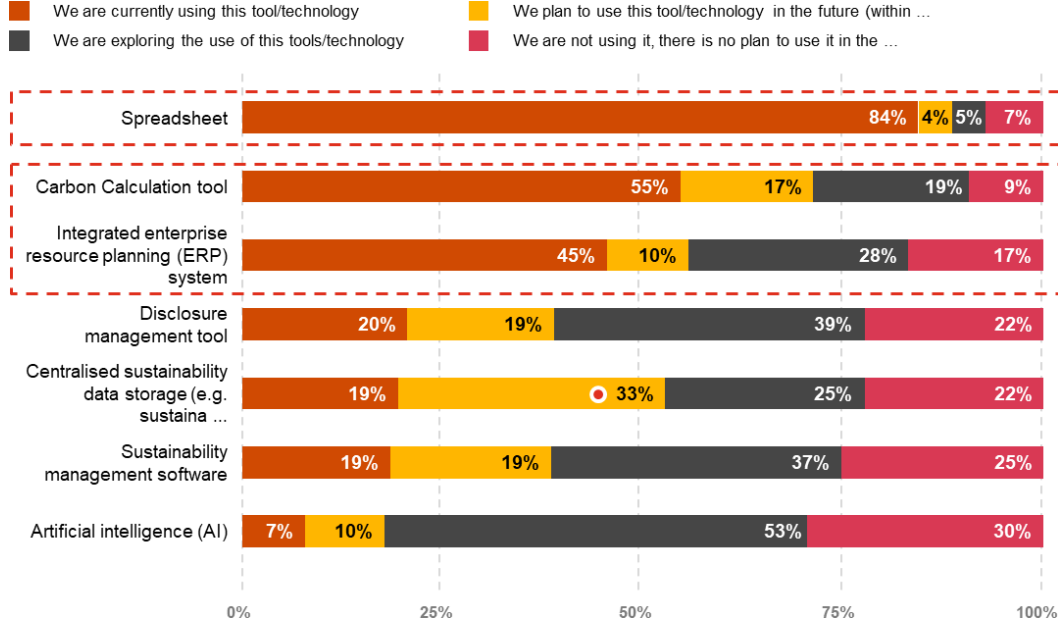

Katılımcıların %90'ından fazlası, sürdürülebilirlik ekipleri, finans departmanları, ESG komiteleri ve üst yönetim gibi önemli iç ve dış paydaşları sürece dahil etmiş veya dahil etmeyi planlamaktadır. Bu geniş katılım, CSRD uyumluluğunun sağlanmasında disiplinler arası iş birliğinin ne denli önemli olduğunu güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.

Şirketlerin büyük çoğunluğunun sürdürülebilirlik raporlamasında hâlâ elektronik tablolara (spreadsheet) başvurmasıyla teknolojik olgunluk düzeyinin oldukça düşük kaldığı gözlemlenmektedir.

Lütfen şirketinizin sürdürülebilirlik raporlamasında aşağıdaki araçları / teknolojileri hangi düzeyde kullandığını belirtiniz.

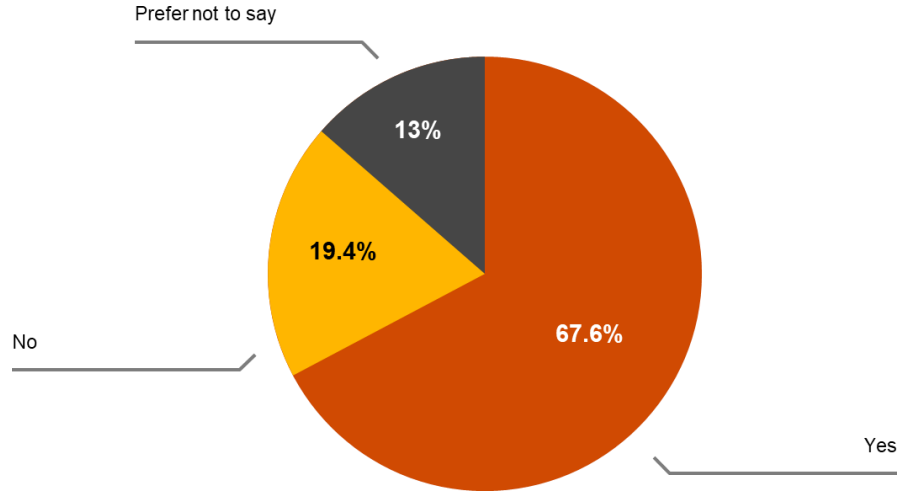

Sürdürülebilirlik raporlamasında en yaygın kullanılan araç hâlâ elektronik tablolar olup, bunu karbon hesaplama araçları (%55) ve kurumsal kaynak planlama (ERP) sistemleri (%45) izlemektedir. Buna karşın, CSRD ile bağlantılı veri yönetiminin olgunluk düzeyinin düşük kaldığı gözlemlenmektedir. Şirketlerin, raporlama için gereken büyük veri hacmini yönetebilmek amacıyla Kurumsal Sürdürülebilirlik Veri Sistemleri (CSDS) gibi gelişmiş sistemleri giderek daha fazla araştırmaya başladığı görülmektedir.

Şirketlerin büyük çoğunluğunun, CSRD'nin uygulanmasında hâlâ dış destekten faydalandığı gözlemlenmektedir.

CSRD'nin uygulanmasında sizi desteklemesi için bir dış danışmanla çalışıyor musunuz?

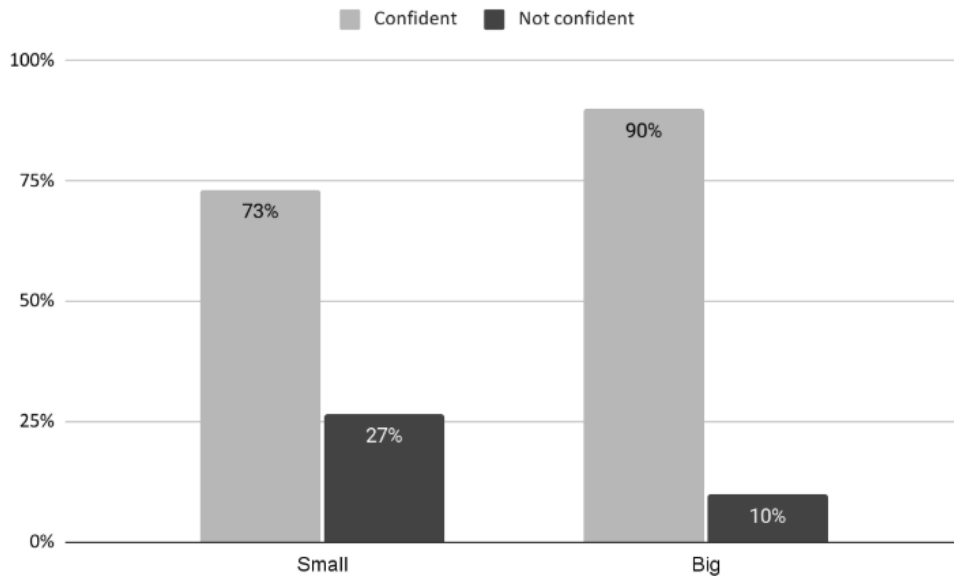
Katılımcıların yaklaşık %70'i, CSRD'nin uygulanmasında dış danışmanlardan destek aldığını belirtmiştir; bu durum, dış uzmanlığa duyulan yaygın bağımlılığı yansıtmaktadır. Yaklaşık %20'si ise süreci hâlihazırda şirket içinde yönetmektedir. Bu tablo, sektörün CSRD gerekliliklerini karşılama sürecinde karşılaştığı iki temel zorlukla doğrudan ilişkilidir: kaynak yetersizliği ve uzmanlık eksikliği. (Bu konular bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.)

e. Yol ayrımı: Küçük ve Büyük Ölçekli Şirketler CSRD Yolculuklarında Nasık Farklılaşıyor

Küçük ölçekli şirketlerin, CSRD raporlaması yapma konusundaki güven düzeyi, büyük ölçekli şirketlere kıyasla daha düşüktür.

CSRD raporlama yapma konusundaki güven düzeyiniz nedir?

Anket sonuçları, yıllık cirosu ≤ 250 milyon € olan küçük ölçekli şirketler ve > 250 milyon € olan büyük ölçekli şirketler arasında CSRD raporlamasına hazırlık düzeyi bakımından belirgin bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Küçük ölçekli şirketler, CSRD raporlama gerekliliklerini belirtilen tarihe kadar karşılama konusundaki yeterliliklerine dair kayda değer ölçüde daha düşük bir güven düzeyi sergilemektedir. Güven düzeyindeki en belirgin fark, çevresel ve yönetimle ilgili raporlama gerekliliklerinde gözlemlenmektedir; bu alanlarda küçük ölçekli şirketlerin büyük ölçekli şirketlere kıyasla çok daha fazla zorluk yaşadığı anlaşılmaktadır.

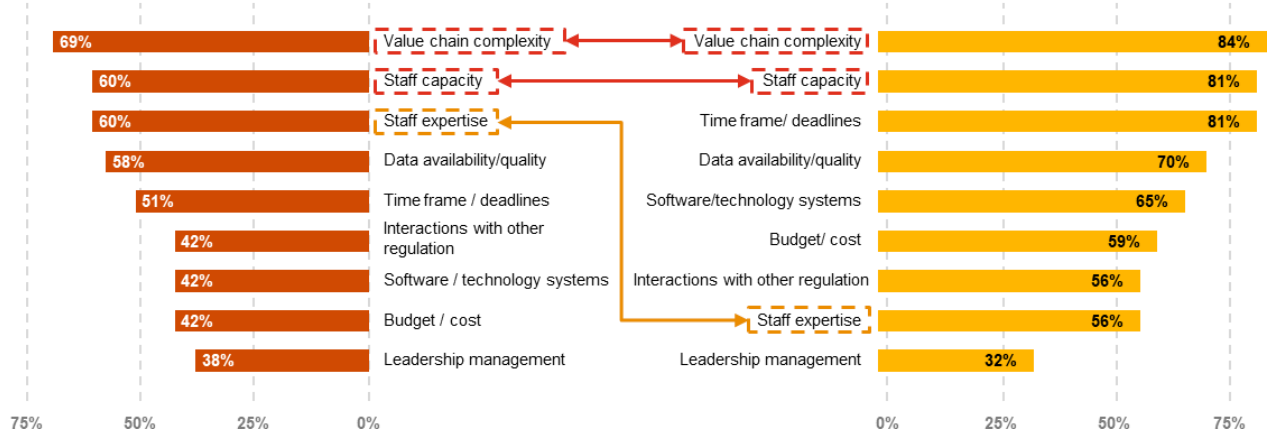
Büyük ve küçük ölçekli şirketler, CSRD'nin uygulanmasında karşılaşılan en önemli iki engel konusunda hemfikirdir: “Değer zincirinin karmaşıklığı” ve “personel kapasitesi.” Üçüncü sıradaki engel ise farklı bakış açılarını ortaya koyarak dikkat çekici bir tablo sunmaktadır.

Aşağıdaki faktörler, şirketinizin CSRD'yi hayata geçirmesinin önünde ne ölçüde engel teşkil ediyor?

Smaller companies

Bigger companies

Küçük ve büyük ölçekli şirketler için en önemli iki engel aynı olmakla birlikte, “personel uzmanlığı” küçük ölçekli şirketler açısından öncelikli bir konu olarak öne çıkarken, büyük ölçekli şirketler için daha az önem arz etmektedir. Bu ayrım, küçük ölçekli şirketlerin karşı karşıya olduğu kaynak kısıtlarını gözler önüne sermekte olup, dış destek ve eğitim programları yoluyla desteklenmeleri gerekliliğine işaret etmektedir. Büyük ölçekli şirketler ise, çoğunlukla CSRD raporlamasının ilk dalgaları içinde yer aldıkları için zaman çerçevesi ve teslim tarihleriyle ilgili daha fazla zorluk yaşamaktadır.

Küçük ölçekli şirketler açısından CSRD’nin uygulanmasından elde edilecek en önemli fayda “rekabet avantajı” iken, büyük ölçekli şirketler için bu fayda “risk azaltımı” olarak öne çıkmaktadır.

Aşağıdakilerden hangileri, şirketiniz açısından CSRD’nin hayata geçirilmesinden doğan faydalar arasında yer almaktadır?

Smaller companies

Bigger companies

Küçük ve büyük ölçekli şirketler, CSRD'ye uyumdan elde edilen faydaları farklı önceliklendirmektedir. Küçük şirketler için "rekabet avantajı" en önemli fayda olarak öne çıkarken, büyük şirketler açısından "risklerin azaltılması" birincil öneme sahiptir. Her iki grup da, "paydaşlarla daha güçlü etkileşim" ve "çevresel performansta iyileşme" gibi faydaların değerini kabul etmekte ve bu alanları benzer şekilde konumlandırmaktadır. Bu öncelik farklılığı, küçük ve büyük ölçekli şirketlerin stratejik odakları arasındaki farkları yansıtmaktadır.

f. Sonuç

Sonuç olarak, CSRD anketi sonuçları, kimya sektöründe CSRD raporlamasına ilişkin oldukça çeşitli deneyimlere ve zorluklara işaret etmektedir. Anket, özellikle yönetim ve çevresel konular açısından, küçük ve büyük ölçekli şirketler arasında güven düzeylerinde önemli farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Küçük ölçekli şirketler, özellikle uzmanlık eksikliği nedeniyle daha belirgin zorluklarla karşı karşıya kalırken; büyük ölçekli şirketler açısından asıl sorun, kısıtlayıcı teslim tarihlerini karşılama gerekliliğidir.

Yönetişim, çevresel raporlama ve personel uzmanlığı alanlarındaki eksiklerin giderilmesi, küçük şirketlerin CSRD gereklilikleriyle daha yüksek uyum sağlamalarına yardımcı olabilir. Küçük ve büyük şirketler ortakça, her ne kadar farklı stratejik önceliklere sahip olsalar da, paydaşlarla daha güçlü etkileşim ve çevresel performansta iyileşme gibi konuların değerini kabul etmektedir. Küçük ölçekli şirketler, CSRD'nin uygulanmasından doğan en önemli fayda olarak rekabet avantajını görürken; büyük ölçekli şirketler için risklerin azaltılması ön plandadır.

Anket sonuçları, katılımcıların %90'ından fazlasının önemli iç ve dış paydaşları sürece dahil ettiğini ortaya koyarak, disiplinler arası iş birliğinin önemini güçlü bir şekilde vurgulamaktadır. Her ne kadar teknolojik olgunluk düzeyi düşük kalsa da, raporlama için gereken büyük veri hacmini yönetebilmek amacıyla Kurumsal Sürdürülebilirlik Veri Sistemleri (CSDS) gibi ileri düzey sistemlere yönelik artan bir ilgi gözlemlenmektedir.

Genel olarak anket, sektörün CSRD raporlamasına hazırlık düzeyine dair değerli içgörüler sunmakta ve şeffaflık ile sürdürülebilirlik performansını artırmaya yönelik ilave destek ve kaynak gereksinimlerinin bulunduğu alanları öne çıkarmaktadır.

4. Pratik öneriler

a. Çifte önemlilik metodolojisi

Adım adım metodoloji

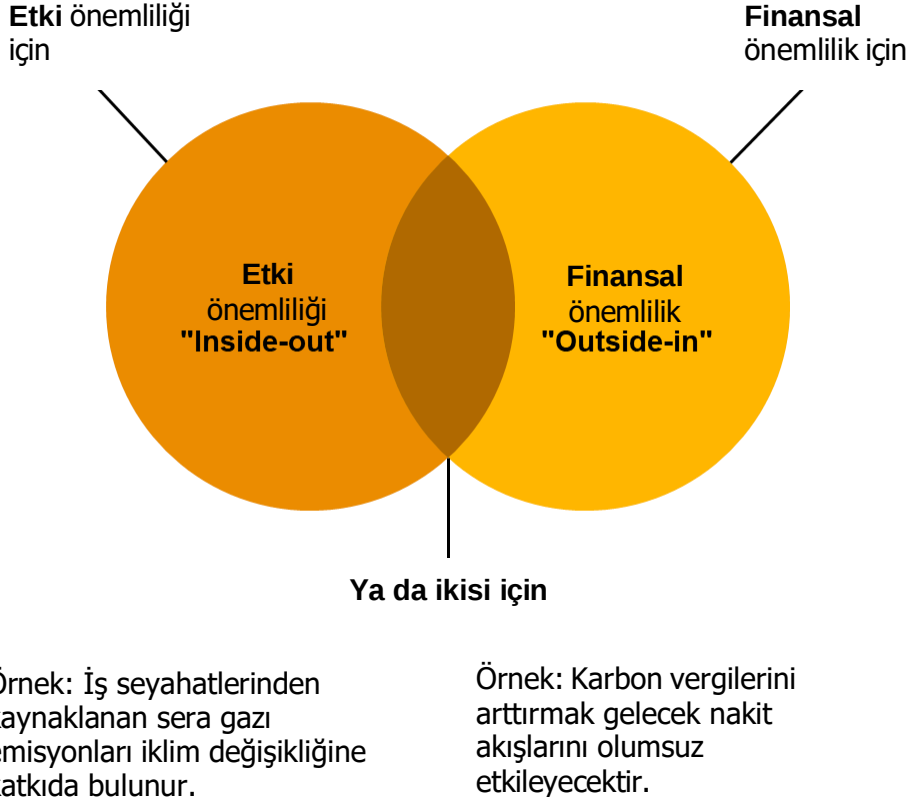
- Çifte önemlilik analizi nedir?

Önemlilik analizi, sürdürülebilirlik raporlamasına aşına olanlar için yeni bir kavram değildir. ISSB tarafından uygulanan ve bilinen bir kavram olan 'finansal önemlilik', şirketler için risk veya fırsat oluşturabilecek ESG konularına odaklanmaktadır. 'Etki önemliliği', GRI'ın raporlama gerekliliklerinin bir parçası olan ve birçok şirket tarafından uygulanan bir başka bilinen kavramdır. Etki önemliliği, şirketlerin operasyonları, ürünleri, hizmetleri ve değer zinciri aracılığıyla insanlar ve çevre üzerindeki etkilerine odaklanır.

Çifte önemlilik analizi hem dünyanın şirketi nasıl etkileyebileceğini (yani dıştan içe bakış açısı veya finansal önemlilik) hem de şirketin dünyayı nasıl etkileyebileceğini (yani içten dışa bakış açısı veya etki önemliliği) dikkate alacaktır. Bir sürdürülebilirlik konusu, bu perspektiflerden birinde veya her ikisinde de öncelikli olarak değerlendiriliyorsa öncelikli olacaktır.

Bu ikili bakış açısı, önemlilik kavramında temel bir evrime işaret etmektedir. Geçmişte önceliklendirme analizleri yapmış olan birçok şirketin bu ikili yaklaşımı nasıl entegre edeceklerini düşünmeleri gerekecektir.

Sürdürülebilirlik konusu belirlenen kriteri karşıladığı sürece "material"dır:

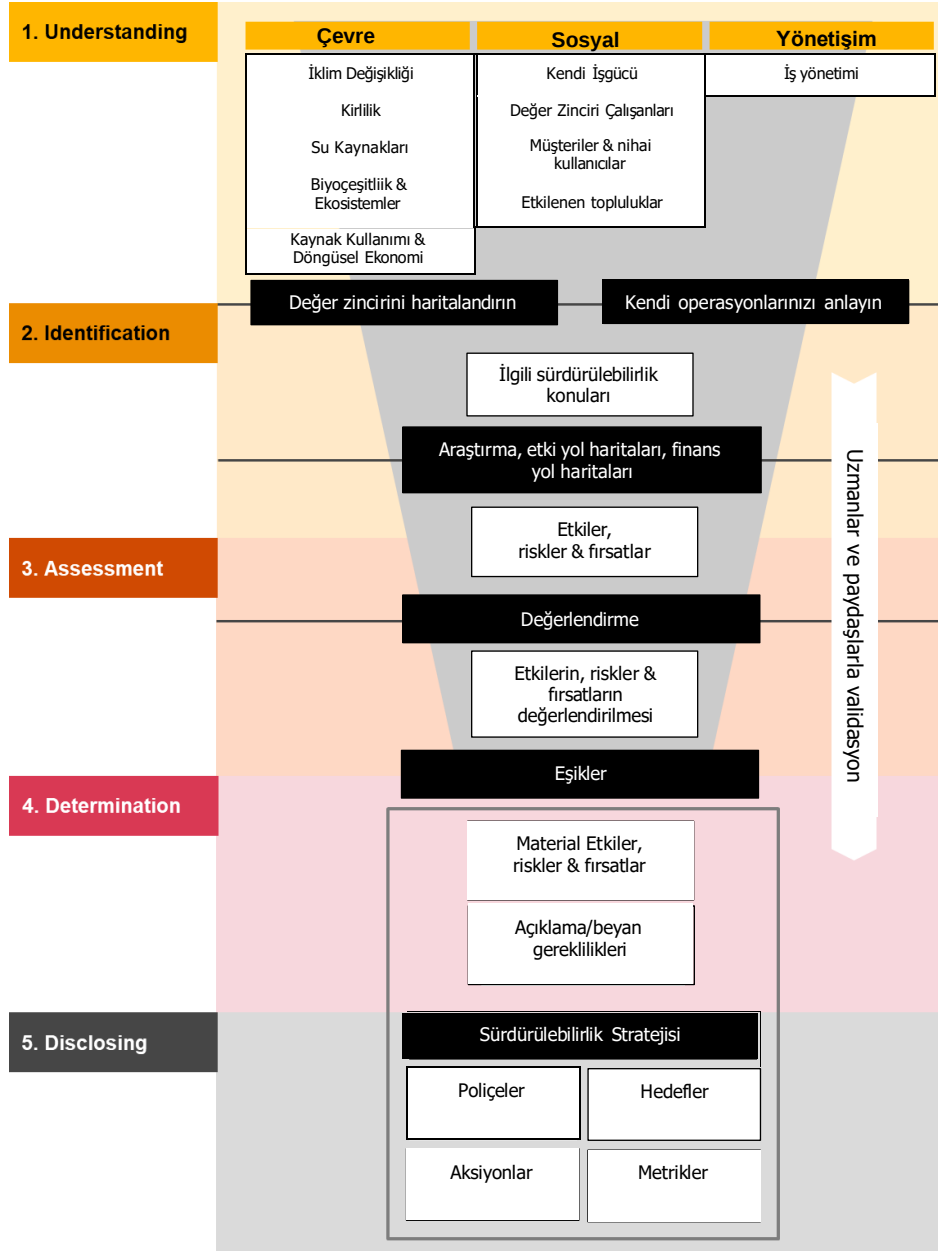

Çifte önemlilik metodolojisi

ESRS 2 (Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standardı 2) çifte önemlilik kavramını ve süreçle ilgili gereklilikleri tanımlamakta ve şirketlerin çifte önemlilik analizleriyle ilgili olarak neleri açıklamaları gerektiğini belirtmektedir. Ancak ESRS, analizin 'nasıl' yapılacağına dair ayrıntılı bir rehberlik içermemektedir.

Metodolojiyi dört temel adıma ayırdık. Bu adımlar şirketlere, ESRS/CSRD tarafından kapsanan ÇSY konularının tam listesinden (ESRS 1, AR16'da yer almaktadır) kendi faaliyetleri ve uçtan uca değer zincirleri için öncelikli olarak değerlendirilebilecek konulara kadar filtreleme süreci boyunca rehberlik edecektir. Şekil 2'de bu filtreleme sürecinin çeşitli yapı taşları gösterilmektedir. Bu bölümde kilit aşamaların her birinin bir özetini sunacağız.

Bu konuda daha fazla yol kat etmek için EFRAG, en son Mayıs 2024²'de² güncellenen, izlenebilecek yaklaşım hakkında daha fazla ayrıntı içeren ve süreçle ilgili sıkça sorulan bazı soruları yanıtlayan bir uygulama rehberi yayınlamıştır. Bu rehber doküman sizin başlangıç noktanız olabilir ve olmalıdır.

² EFRAG Uygulama Rehberi 1 - Önemlilik Değerlendirmesi - Mayıs 2024

1. Anlayış

Bu ilk adım, şirketin ÇSY bağlamını (örneğin operasyonel, sektörel, coğrafi, düzenleyici ve piyasa bağlamı) ve CSRD raporlama ve önemlilik analizinin tam kapsamını anlayarak analiz için sağlam bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu, şirketinizin birçok ÇSY konusunu eledebilmesini ve ÇSY konuları yelpazesini tanımlayıp daraltabilmesini sağlayacaktır.

Bunu başarmak için önemli bir ilk adım CSRD çerçevesini belirlemek olacaktır: grup yapınızdaki hangi kuruluşların CSRD raporlaması kapsamına dahil edilmesi gerekiyor? Bu aşamanın bir diğer unsuru da değer zincirinizin uçtan uca tam bir haritasını hazırlamak olacaktır. Belirtildiği gibi, çifte önemlilik analizi kendi faaliyetlerinizin ötesine bakmayı gerektirir. Bu nedenle, değer zincirinizdeki hem yukarı yönlü (yani ana tedarikçi kategorileriniz ve faaliyet gösterdikleri sektörler) hem de aşağı yönlü (müşterilerinizin ürün ve hizmetlerinizi son müşterilere nasıl sağladığı ve bu son kullanıcıların ürünlerinizi nasıl kullandığı) kilit oyuncular ve bunların ana ÇSY sorunlarını anlamanız gerekecektir.

Daha sonra tüm değer zincirinizde (kendi operasyonlarınız dahil) sahip olduğunuz kilit paydaşları belirlemeniz gerekecektir. Tedarikçilerinizi ve onların tedarikçilerini, kendi iş gücünüzü, yerel toplulukları, NOG'ları, yetkilileri, federasyonları vb. göz önünde bulundurabilirsiniz. Her bir paydaş/paydaş grubu için net bir katılım planı tanımlamanız gerekecektir. Paydaş katılımına ilişkin bazı rehber bilgiler bu belgenin SSS bölümünde yer almaktadır.

Son olarak, CSRD çerçeveniz ve değer zinciriniz hakkındaki yerleşik anlayışa dayanarak, ERSR'de (AR16) yer alan ÇSY konuları listesine bir ilk filtre uygulayabilmeniz gerekir. Bu, potansiyel olarak önemli etkiler, riskler ve fırsatlarla ilişkilendirilemeyecek konuları elemenize olanak tanır. Konuların elenmesi güçlü bir gerekçe gerektirecektir. Gerekçelendirmek için iyi bir uygulama, diğer emsal/rekabet raporlarını, SASB gibi endüstriyel standartları, MSCI önemlilik konularını ve hatta bu rapordaki anket sonuçlarını analiz etmek ve söz konusu konunun faaliyet türünüz için önemli olmadığını kanıtlamaktır.

Şirketiniz içinde işinizi uçtan uca en iyi şekilde gören kişilerin katılımı bu aşamada kritik önem taşıyacaktır. İlgili olabilecek tipik departmanlar (kapsamlı değildir):

- Sürdürülebilirlik ekibi (varsa)
- Risk yönetimi
- Finans
- Satın alma (satın alma/üst akışla ilgili riskler için)

Harici tarafın (müşteriler, tedarikçiler, topluluklar, STK'lar vb.) seviyesi ve dahil olan kişiler şirkete özgüdür ve genellikle kurumsal yapı ve sorumluluklar, CSRD olgunluğu, raporlama gereklilikleri, mevcut zaman vb. gibi faktörlere bağlıdır.

Ayrıca, mevcut bazı temel destekleyici belgelerden de yararlanabilirsiniz. Bazı şirketlerin zaten belgelenmiş değer zincirleri vardır, ancak ana tedarikçilerinize (ve ilgili harcamalara) ve müşterilerinize genel bir bakış da bu genel bakışı oluşturmak için iyi bir bilgi kaynağı olabilir. Ayrıca, bu değer zincirinde değer zincirindeki Kademe 2+ oyuncuları da göz önünde bulundurun (örneğin, doğrudan tedarikçinizin ana tedarikçileri). CSRD herhangi bir sınırlama getirmez ve birincil kaynakların izini sürmek için Kademe 1'in ötesine geçmenizi, hem yukarı akışa hem de aşağı akışa, müşterilere, kullanım ömrünün sonuna vb. kadar gitmenizi gerektirir.

2. Teşhis

Bu ikinci aşama, potansiyel öncelikli etkilerin (olumlu ve olumsuz), risklerin ve fırsatların bir listesini tanımlamayı amaçlamaktadır. Adım 1'de oluşturulan kısaltılmış ÇSY konuları listenizden başlayarak, her bir konu için kendi faaliyetlerinizden, ürünlerinizden, hizmetlerinizden ve değer zincirinizden kaynaklanabilecek etkileri değerlendirin. Etkiler, Riskler ve Fırsatlar (IRO'lar) tanımlaması, ESRS 1'in gerektirdiği şekilde sektöre/kuruma/konuma özel olabilir.

ESRS E1'den başlayarak Etki tanımlama örneği:

ESRS E1 - İklim değişikliği	Positive / negative	Gerçekleşen / potansiyel	Etki tanımı	Etki konumu
İklim değişikliği -nin önüne geçilmesi	Negative	Gerçekleşen	Alt akım/üst akım bağlamı: Değer zincirinin konuyla nasıl bağlantılı olduğunun (örneğin, iklim değişikliğinin azaltılması) ve konunun ne kadar yaygın olduğunun, mevcut olduğunda nicel verilerle açıklanması. Kendi operasyonlarınız bağlamında: Konuyla bağlantının, yani ürün ve/veya hizmetlerin konuyla ilgili doğrudan sonuçlarının (çıktılarının) açıklanması (örneğin, şirket faaliyetleriniz iklim değişikliğinin azaltılmasına nasıl katkıda bulunuyor). Toplum ve çevre üzerindeki etki: Bağlamda tanımlanan unsurlardan kaynaklanan etkilerin tanımı (örneğin, 'Faaliyetlerinizden ve alt değer zincirinizden kaynaklanan sera gazı emisyonları, iklim değişikliğinin kötüleşmesine ve aşırı hava olaylarının (ör. seller, kuraklıklar, orman yangınları vb.) daha sık ve yoğun yaşanması, biyolojik çeşitlilik kaybı vb. dahil olmak üzere sonuçlarına katkıda bulunur. Bu fiziksel sonuçlar, gıda üretim sistemlerimizi bozarak ve sağlık risklerini artırarak (örn. ısıyla ilgili, beslenmeyle ilgili vb.) toplumu olumsuz etkileyecektir')	

'Etki önemliliği' perspektifiyle ilgili olarak, yalnızca mevcut etkileri (yani kuruluşunuzun insanlar ve çevre üzerinde şu anda sahip olduğu etkiler) değil, aynı zamanda gelecekte ortaya çıkabilecek 'potansiyel etkileri' de dikkate almak önemlidir. Gerçek ve potansiyel etkiler şunlardan kaynaklanabilir:

- Operasyonlarınız (yani yaptığınız işi nasıl yaptığınız):** Ofisleriniz, üretim faaliyetleriniz, politikalarınız ve süreçleriniz çevreyi, çalışanlarınızı, yerel toplulukları vb. etkileyebilir. Örneğin, fabrikalarınız iklim değişikliğine katkıda bulunarak insanları ve çevreyi etkileyen sera gazı emisyonları üretebilir. Fabrikalarınız ayrıca kirliliğe yol açabilecek atık üretebilir ve üretim süreçleriniz çalışanlarınızın sağlığını, güvenliğini ve refahını etkileyebilir.
- Ürünleriniz ve hizmetleriniz (yani ne yaptığınız):** Ürünleriniz ve hizmetleriniz, doğaları veya kullanımları nedeniyle kullanıcılarını, daha geniş toplumu ve çevreyi etkileyebilir. Örneğin, kimya şirketleri tarafından üretilen gübreler, alt kullanıcılar

tarafından uygulandığında bir sera gazı emisyonu kaynağı olabilir, temizlik ve dekontaminasyon için kullanılan kimyasallar sağlık koşullarını iyileştirir, polimerler mikroplastikleri yayabilir.

- **Değer zinciriniz:** Faaliyetleriniz, ürünleriniz ve hizmetlerinizle ilişkili veya (dolaylı olarak) bunların neden olduğu etkiler değer zincirinizde meydana gelebilir. Örneğin, madencilik sektöründen hammadde tedarik eden bir kimya şirketi, değer zinciri boyunca biyoçeşitliliği veya insan haklarını etkileyebilir. Bazı kimyasal ürünler, sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yol açan uygulamalarda (örn. yalıtım) kullanılır. Bu nedenle, tüm değer zincirinizin haritasını çıkarmak, kendi faaliyetlerinizin ötesindeki potansiyel etkileri belirlemek için kritik öneme sahip olacaktır.

'Finansal önemlilik' perspektifini değerlendirirken, şirketlerin nakit akışlarını, gelişimlerini, performanslarını, konumlarını, sermaye maliyetlerini veya finansmana erişimlerini önemli ölçüde etkileyebilecek riskleri veya fırsatları tetikleyen (tetikleyebilecek) sürdürülebilirlik konularını belirlemeleri gerekecektir. Gelecekteki nakit akışlarını etkileme potansiyeli olan artan karbon vergileri buna bir örnek olabilir. Ya da üretim sürecinde ihtiyaç duyulan önemli hammaddelerin kıtlığına ve fiyat artışlarına yol açan iklim değişikliği. Bu son örnek, bu tür finansal riskler ve fırsatlar için zaman ufkunun geleneksel risk yönetimi uygulamalarından çok daha uzun olabileceğini göstermektedir. Olumlu bir örnek olarak, şirketlerin imajlarını ve mali durumlarını olumlu yönde etkilemeleri için bir fırsat olabilecek enerji verimliliği programları verilebilir.

Bir şirketin etkisi genellikle bir risk ve fırsat kaynağı olabilir. Örneğin, fabrikasının önemli miktarda su tüketimiyle ilgili olumsuz etkiler tespit eden bir şirket, itibar kaybının yanı sıra, üretimi durdurabilecek ve kayıp verimlilik günleri nedeniyle maddi maliyetlere neden olabilecek protestolarla karşı karşıya kalabilir. Dolayısıyla şirketler her bir etkinin risk ve fırsatlarla ilişkili olup olmadığını (veya olabileceğini) değerlendirmelidir.

Buna ek olarak, şirketler her bir ÇSY konusu için öncelikli etkileriyle ilgisi olmayan risk ve fırsatların ortaya çıkıp çıkmayacağını da göz önünde bulundurmalıdır. Örneğin, net sıfır iklim hedeflerine ulaşmış (ve dolayısıyla iklim değişikliği üzerinde bir etkisi olmayan) bir şirketin sel veya aşırı hava koşulları gibi iklimle ilgili fiziksel risklere maruz kalan bir yerde fabrikaları olabilir. Şirketler genellikle EcoVadis gibi mevcut Kurumsal Risk Yönetimi (ERM) uygulamalarından ve durum tespiti süreçlerinden bir dereceye kadar yararlanabileceklerdir.

3. Değerlendirme

Potansiyel olarak ilgili etkiler, riskler ve fırsatlar (IRO'lar) belirlendikten sonra, bir sonraki adım bunların önemli "material" olup olmadığının değerlendirilmesidir. ESRS, IRO'ların değerlendirileceği bir dizi özellik tanımlamıştır:

Ciddiyet: Bir etkinin ciddiyeti üç bileşenden oluşur: • Ölçek: etki ne kadar vahim veya faydalı? • Kapsam: etki ne kadar yaygındır? Çevresel etkiler söz konusu olduğunda kapsam, çevresel zararın boyutu veya coğrafi bir çevre olarak anlaşılabilir. İnsanlar üzerindeki etkiler söz konusu olduğunda, kapsam olumsuz etkilenen insan sayısı olarak anlaşılabilir. • Telifisi mümkün olmayan karakter (sadece olumsuz etkiler): Olumsuz etki düzeltilebilir mi? Düzeltilebilirse, ne ölçüde (yani tam düzeltmeye karşı kısmi düzeltme) ve hangi tür ve miktarda kaynak gerekecektir?	Büyüklik: Risk veya fırsat kısa, orta ve/veya uzun vadede şirketi finansal olarak ne ölçüde etkileyecektir?
Olasılık: Potansiyel bir etki söz konusu olduğunda, etkinin gerçekleşme olasılığı nedir?	Olasılık: Risk veya fırsat ne kadar olasıdır?

Bu sürecin amacı stratejinizi bilgilendirmektir. Değerlendirmenin mümkün olduğu ölçüde nicel bilgilere dayandırılması, bu alıştırmanın katma değerini en üst düzeye çıkarmak için kritik öneme sahiptir. Elbette, nicel bilgilerin (belirli bir konudaki küresel raporlar veya sektör bilgileri dahil) mevcut olmadığı veya bir konunun yeterli kesinlikte önemli olduğu (olmadığı) sonucuna varmak için gerekli olmadığı durumlarda, pragmatik bir nitel analiz yeterli olabilir.

Her durumda, şirketiniz kesin değerlendirme mekanizmalarını ve ilgili önemlilik eşiklerini tanımlamalı ve belgelemelidir.

Finansal önemlilik tarafında, mevcut risk değerlendirme büyüklük ve olasılık ölçeklerinden (örneğin, etkilenen EBITDA yüzdesine göre puanlanan bir büyüklük ve son derece düşük ihtimalden olasıya ve yüksek olasılığa kadar değişen nitel bir olasılık ölçeği) ve dahili uzmanların (örneğin, finans, iç denetim ve risk fonksiyonları) bilgi ve deneyimlerinden yararlanabilirsiniz. Dış uzmanlara veya ÇSY derecelendirme kuruluşlarının raporları gibi kaynaklara danışılması da dikkate alınabilir.

Etkilerin değerlendirilmesi, çok çeşitli ÇSY konularına ilişkin daha fazla özellik ve bilginin dikkate alınmasını gerektirdiğinden daha zor olabilir. Mümkün olduğunca spesifik ve yeterince ayrıntılı olan ve mümkün olduğunda örnekler ve nicel veriler içeren konuya özel puanlama mekanizmalarının (aşağıdaki örneğe bakınız) tanımlanması, etki değerlendirmesinin iggüdüsel hislerin ötesine geçmesi ve önyargı riskinin en aza indirilmesi açısından hayati önem taşıyacaktır.

Örneğin, Fiziksel Sağlık ve Güvenlik konularıyla ilgili etkiler için bir puanlama mekanizması şöyle olabilir:

Başlık	Ölçek			Kapsam			Telifisi mümkün olmayan karakter		
	1 – Düşük	3 - Orta	5 – Yüksek	1 - Düşük	3 - Orta	5 – Yüksek	1 – Düşük	3 - Orta	5 – Yüksek
Fiziksel Sağlık & Güvenlik	Küçük yaralanma olasılığı (örneğin burkulmuş ayak bileği, küçük kesik vb.)	Ciddi yaralanma olasılığı (örneğin kırık uzuvlar, ikinci derece yanık vb.)	Ölümcül etki olasılığı	Etkilerin yalnızca tek bir çalışanla sınırlı olması	Etkilerin yalnızca tek bir ekip/tesis ile sınırlı olması	Tüm çalışanları ve/veya yerel toplulukları kapsayan etki	Tam iyileşme bekleniyor	İlgili herkes için büyük ölçüde tam iyileşme bekleniyor	Kalıcı hasarla sonuçlanan ölüm ya da ciddi yaralanma

Yenilenebilir enerji üretimi için etki puanlamasına bir başka örnek de şöyle olabilir:

Başlık	Ölçek (NE KADAR CİDDİ?)*			Kapsam (KİM MARUZ KALİYOR?)			Telifisi mümkün olmayan karakter (Geri dönülebilir mi?)			Olasılık (NE KADAR MUHTEMEL?)		
	1	3	5	1	3	5	1	3	5	1	3	5
Yenilenebilir enerji üretimi	Rüzgâr santralinin kapasitesi 100 MW veya daha azdır	Rüzgâr santralinin kapasitesi 300 ile 600 MW arasındadır	Rüzgâr santralinin kapasitesi 1000 MW'ın üzerinde	Yerel enerji arzı piyasası üzerinde etki	Ulusal enerji arzı piyasası üzerinde etki	Küresel enerji arzı piyasası üzerinde etki	N/A - Pozitif etki: "geri döndürülemezlik" puanlamasına gerek yoktur			N/A - Gerçekleşmiş etki: "olasılık" puanlamasına gerek yoktur		

Finansal risk örneği - büyüklük puanlaması:

	Finansal Önemlilik		Finansal & Etki Önemliliği
	Finansal EBITDA	İş devamlılığı	Sağlık & Çevre (dahili ve harici)
Severe impact (5)	> XXX EUR	Uzun süreli hizmet kesintisi ve hatta hizmet yasağı	Yılda birden fazla ciddi sağlık krizi, yaralanma veya ölüm
Major impact (4)	XXX ve XX MIO EUR arası	Para cezasına ve büyük bir hizmet kesintisine yol açan ihlal	Ciddi sağlık krizi (3 aydan fazla iş göremezlik)
Important impact (3)	XXX ve XX MIO EUR arası	Para cezasına yol açan ancak hizmet kesintisine yol açmayan ihlal	Artan düzeyde tıbbi müdahale (2 hafta ila 3 ay iş göremezlik)
Moderate impact (2)	XX ve XX MIO EUR arası	Para cezası veya hizmet kesintisine yol açmayan ihlal	Rutin tıbbi müdahale (2 haftaya kadar iş göremezlik)
Minor impact (1)	XX MIO EUR'dan daha az	Münferit çalışandan kaynaklanan küçük ihlal	Sadece ilk yardım vb.

Şirketinizin Finansal ve Etki puanlarının nasıl hesaplanacağını tanımlaması gerekecektir. Basit bir yol, Büyüklük ve Olasılık (finansal için) ile Şiddet (ölçek, kapsam, telafi edilemez karakter) ve Olasılık (etki için) ortalamalarını hesaplamak olabilir:

$$\text{Etki puanı} = (\text{Ortalama (Ölçek, Kapsam, Telafisi mümkün olmayan karakter)} + \text{Olasılık})/2$$

$$\text{Ortalama puan} = \text{Ortalama (Büyüklük, Olasılık)}$$

Example of scoring for 'Physical Health & Safety':

Scale: 2

Scope: 3

Irremediable character: 5

$$\text{Severity} = \frac{(2 + 3 + 5)}{3} = 3.333$$

Actual impact → 'Likelihood' not applicable

Impact score for Physical Health & Safety = 3.333/1

(we divide by 1 because Likelihood is not applicable, if Likelihood would have been applicable, we would have divided by 2)

Analiziniz kamuya açık raporlardan, endekslerden, metodolojilerden ve bilgi kaynaklarından (örneğin su stresi endeksi, yolsuzluk algısı endeksi, biyoçeşitlilik etkileri için LEAP metodolojisi, endüstri kıyaslamaları, vb) yararlanılarak zenginleştirilebilir ve güçlendirilebilir.

Ayrıca, şirket içi uzmanların (örn. ÇSY sorumlusu, SEÇG sorumlusu vb.) ve dış paydaşların (örn. yerel topluluklar, çevre odaklı STK'lar, akademik uzmanlar) katılımı analize ek bilgiler ve farklı bir bakış açısı getirebilir. Gerçekten de, etkiler söz konusu olduğunda, ESRS şirketlerin şirketinizden etkilenen paydaşlara ya aktif olarak (yani anketler, görüşmeler vb. yoluyla) ya da pasif olarak (yani masaüstü araştırma veya geçmiş katılımlardan yararlanma yoluyla) danışmasını gerektirir.

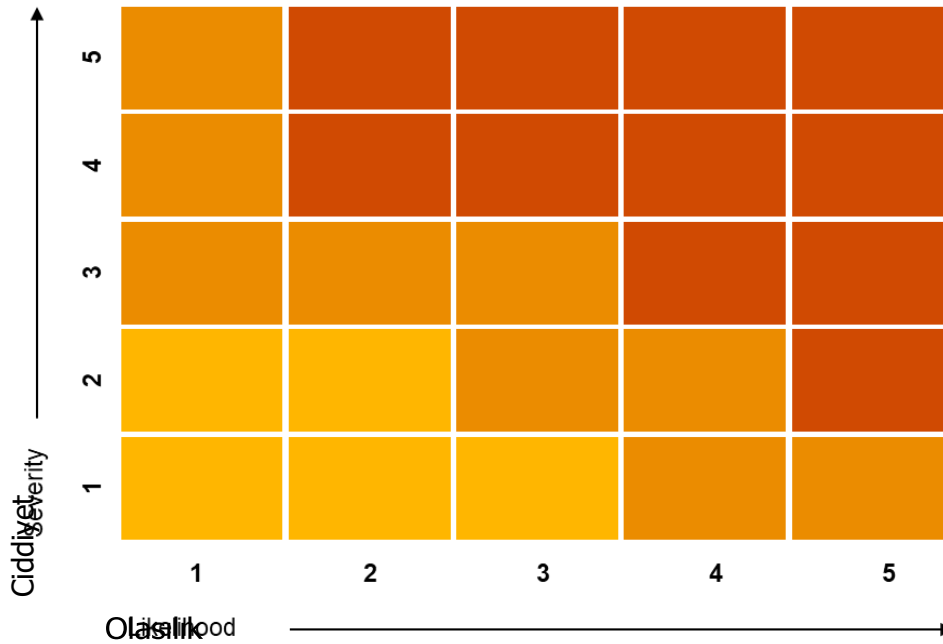
4. Belirleme ve açıklama

Tüm IRO'lar puanlandıktan sonra, şirket önemli IRO'ları ve dolayısıyla raporlanması gerekenleri belirlemek için kendi tanımladığı eşiği uygulamalıdır. Bu noktada iyi bir uygulama, bu sonuçlar üzerinde bir duyu kontrolü yapmak ve gerçekten önemli olup olmadıklarını değerlendirmek için eşiğe yakın puanlanan IRO'lara bakmaktır. Eşik değer belirlenmesi tipik olarak İcra Komitesi düzeyinde tartışılacaktır. CSO/Küresel Sürdürülebilirlik direktörleri burada çifte önemlilik sonuçlarının yorumlanmasında önemli bir rol oynar.

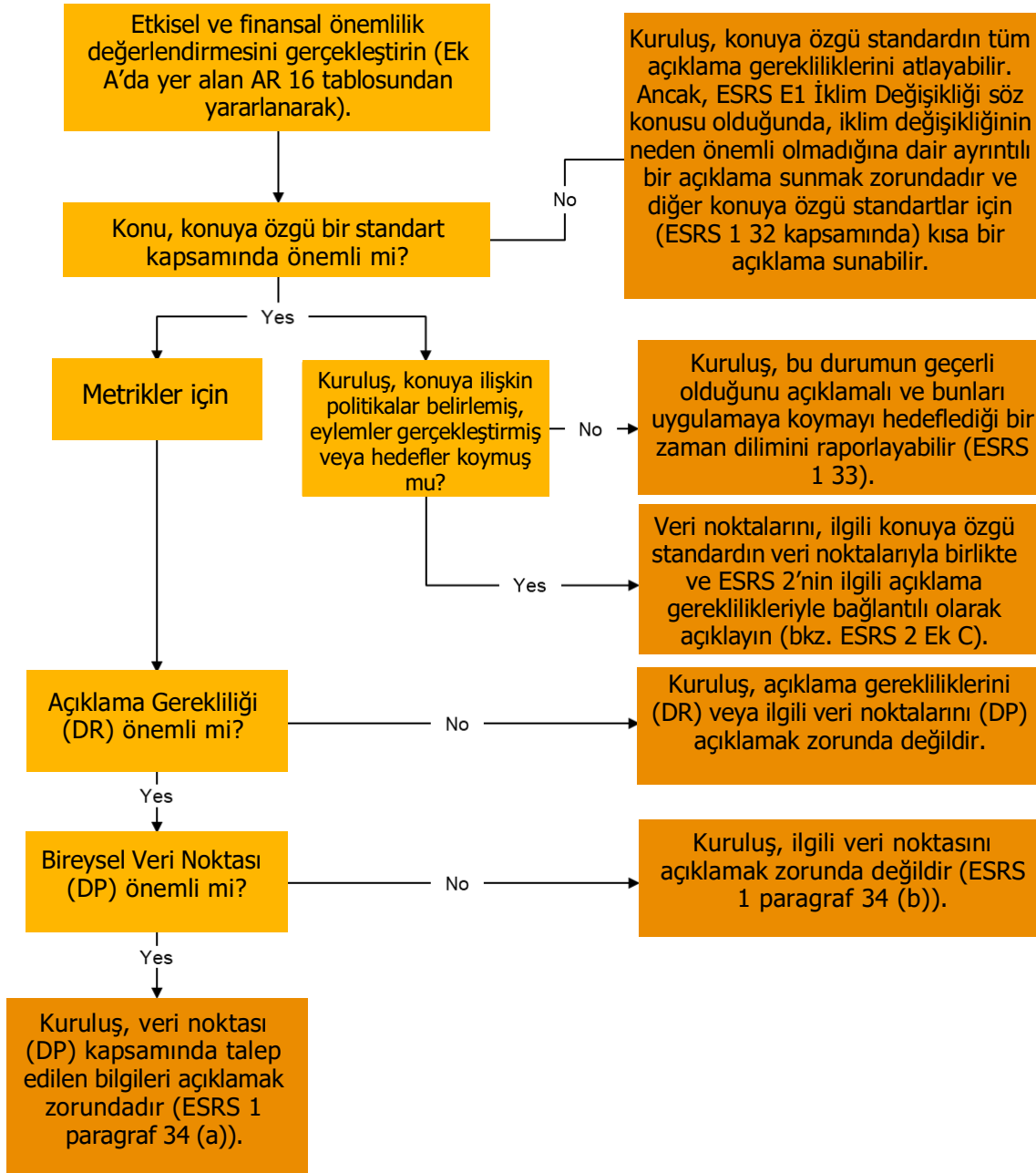
EFRAG Uygulama Rehberi IG 1 Önemlilik Değerlendirmesi'nde bir eşik örneği verilmiştir:

Şekil 5: Potansiyel etkilerin önemliliğine ilişkin eşikler sadece açıklama amaçlıdır (matrisin renk kodlaması ESRS 1 Bölüm 3.4 Etki önemliliği kriterlerine uygun olarak her bir işletme tarafından belirlenecektir)

Please note that that the graphical representation in this figure serves only as illustration of a possible approach to visualisation of the conclusions of assessment of impact materiality criteria. ESRS 2, IRO-1 also requires the undertaking to explain how it determined the materiality of the impact, including the qualitative and quantitative thresholds used.

Son adım, hangi sürdürülebilirlik konularının şirketiniz için öncelikli olduğunu (yani hangi konuların en az bir öncelikli IRO ile ilgili olduğunu) belirlemek ve ESRS'nin açıklama gerekliliklerinden hangilerinin artık raporlamanız için geçerli olduğunu tespit etmektir. Bunu yapmak için ESRS 1'de (Ek E) yer alan akış şeması iyi bir rehberlik sağlar.

EFRAG ESRS1 Ek 1: ESRS kapsamındaki açıklamaların belirlenmesine ilişkin akış şeması

ESRS 2'de açıklandığı gibi, öncelikli bir konuyla ilgili politikalar, eylemler veya hedefler hakkındaki tüm açıklama gereklilikleri (Disclosure requirements-DR'ler) zorunludur. Bu arada, metrikler için, şirketler belirli DR'lerin ve veri noktalarının önemli olup olmadığını değerlendirebilir (kendileri için önemli olan belirli alt konuyu ve DR'nin amacını göz önünde bulundurarak). Bir veri noktasının ilgililiğini/önemliliğini değerlendirmek için, ESRS 1 paragraf 31 'bilginin önemi' ve 'bilginin kullanıcıların karar verme ihtiyaçlarını karşılama kapasitesi' karar kriterlerini öngörmektedir.

5. Dokümantasyona ilişkin bir not

Çifte önemlilik analizi CSRD'nin merkezinde yer alır, bu nedenle denetçileriniz için muhtemelen bir odak noktası olacaktır. Sürecin net bir denetim izini sağlamak için dokümantasyon kritik öneme sahiptir. Dokümantasyonunuz, bilgi kaynakları, vekiller ve tahminler ile danıştığınız uzmanlar ve paydaşlar da dahil olmak üzere her bir süreç adımı için kullandığınız metodolojiyi içermelidir. Buna ek olarak, her bir karar ve sonucun arkasındaki gerekçeniz de açıkça belgelenmelidir. Bu dokümantasyonun süreç boyunca yazılması, gerekli bilgilerin yeterli ayrıntıda doğru bir şekilde ele alınmasını sağlayacaktır. Denetim izine ilişkin beklentilerini anlamak için süreç boyunca denetçinize ulaşmaktan çekinmeyin.

6. Çifte önemliliğinizi gözden geçirme

CSRD raporunuzu her yıl yayınlamanız gerekeceğinden, çifte önemlilik analizinizi güncel tutmanız önemli olacaktır. Çalışmayı her yıl tamamen 'yeniden yapmanız' gerekmez, bunun yerine bir önceki yıl yapılan çalışmayı gözden geçirin ve her şeyin hala işletmeniz için geçerli olup olmadığını kontrol edin. Aşağıda, çifte önemlilik çalışmanızda bazı güncellemeler gerektirebilecek olayların kısa bir listesi verilmiştir:

- İş değişikliği: birleşme, satın alma, iş stratejisinde değişim, vb.
- Düzenleyici değişiklikler: yeni vergilerin getirilmesi vb.
- Paydaş beklentilerindeki değişiklikler: bu müşteriler, yatırımcılar, stratejik ortaklar vb. tarafından gelebilir.

Diğer olaylar: yeni bilimsel keşifler, çevresel olaylar, teknolojik gelişmeler işletmeniz için yeni riskler veya fırsatlar doğurabilir.

Sonuç

Sonuç olarak, çifte önemlilik analizi şirketlerin finansal risk odaklı bakış açılarını genişletmelerini, etkileri ve fırsatları dahil etmelerini ve değer zincirini göz önünde bulundurmalarını gerektirmektedir. Bu önemli değişiklik çoğu şirket için kayda değer bir çalışma gerektirecektir. Bu nedenle, yaklaşımınızın pragmatik kalırken şirketinize stratejik değer katmasını sağlayacak bir denge kurmak çok önemli olacaktır.

Çifte önemlilik aylar süren bir süreçtir ve CSRD ile uyumlu raporlamaya yönelik ilk adımdır ve bunu takip edecek pek çok adım vardır (örneğin, raporlama süreçlerinin ve kontrollerinin tasarımı ve uygulanması, veri toplama, öncelikli IRO'ların şirket stratejisine entegrasyonu, vb.) Bu nedenle, şirketlerin önceliklendirme değerlendirmelerine CSRD raporlama son tarihinden çok önce başlamaları ve doğru şekilde tamamlanmasını sağlamak için doğru kaynakları ayırdıklarından emin olmaları çok önemlidir.

Paydaş katılımı için ipuçları

Çifte Önemlilik bölümünde açıklandığı gibi, paydaş katılımı CSRD uygulama yolculuğunuzda kilit öneme sahiptir. Çifte önceliklendirme çalışmasının amacı, şirketinizin farklı paydaşları ve tüm değer zinciri için neyin öncelikli olduğunu araştırmaktır. Paydaş katılımı, şirketiniz için farklı ilgili paydaş gruplarının bakış açısını yakalamak için bir araçtır. Aşağıda, paydaş katılımına bakarken göz önünde bulundurulması gereken bazı temel unsurlar yer almaktadır:

- Farklı tür paydaşlar **ne zaman** dahil edilmeli:
  - 1. Kurum içi uzmanlarla başlayın.
  - 2. Dahili SPOC yeterli kanıt sağlayamıyorsa, dış paydaşları dahil etmeye çalışın.

- Paydaşlar **nasıl** dahil edilmeli:

- Anket

+	-
daha geniş bir kitleye ulaşma imkanı	olgusal içgörüler daha sınırlıdır

- Toplantı

+	-
Paydaşların görüşlerinin derinlemesine anlaşılması ve kavranması için daha fazla fırsat	zaman alıcı

- Workshop/Atölye

+	-
Farklı geçmişlere/görüşlere sahip ihracatçılar arasında müzakere/tartışmalar	zaman alıcı ve en ses çıkaran paydaşlara yönelik yanlılık riski

b. CSRD denetimi

Denetime hazırlık için ipuçları

Denetim sürecinizi kolaylaştırmanıza yardımcı olmak için aşağıdakileri şiddetle tavsiye ederiz:

- Erken bir başlangıç yapmayı değerlendirin.
- Sürecin başından itibaren bir raporlama teknolojisi kullanmayı değerlendirin.
- Denetçinin erken katılımı yoluyla raporlama döngüsünün sonundaki sürprizlerden kaçınmak (örneğin, çifte önemlilik analizini önceden doğrulayarak, DMA'nın gerçek veri noktalarına ve açıklamalara çevirisini doğrulayarak (eksiksizlik kontrolü), KPI sağlamlığının ve rapor yapısının ön doğrulamasını yaparak, vb.)
- Finans departmanı, risk yönetimi uzmanı, iç kontrolden sorumlu kişi, iç denetim vb. ile şirket içindeki mevcut uzmanlıktan yararlanın.
- Tasarımdan itibaren yeterli düzeyde iç kontrolün yerleştirilmesi (bu asgari düzeyde bir iç kontrolden, örneğin finansal raporlama üzerindeki iç kontrollerle uyumlu sağlam bir iç kontrol ortamının sağlanmasına kadar değişebilir).
- Uygun bir yönetişimin (kurum içindeki yönetim organlarının katılımı <AC, Board> ve kurumsal yönetim <process manager, data owner, reporting manager, etc.>) yanı sıra değişim yönetiminin (gerçek değişim yönetimi, kurumu bu sürece nasıl dahil edebileceğiniz konusunda derinlemesine düşünmeyi gerektirebilir) mevcut olduğundan emin olun.
- AB taksonomisine uygunluk ve uyum kriterleri (teknik tarama, 'önemli ölçüde zarar vermeme' kriterleri, asgari koruma kriterleri) ile ilgili gerekliliklerin küçümsenmemesi.

Buna ek olarak, aşağıdaki tablo denetçiniz tarafından büyük olasılıkla talep edilecek unsurların özetini sunmaktadır.

GÜVENÇE İÇİN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	
KPI'ların tanımı	- KPI'lar nasıl tanımlanıyor? ESRS kılavuzu ile uyumlu mu? - Talimatlar nelerdir? Örneğin, politikalar, prosedürler, SOP'ler, çalışma talimatları, sertifikalar, vb.
Raporlama kapsamı	- Hangi tüzel kişilikler dahil edilmiştir? - Raporlama kapsamını tanımlayan metodoloji/ gerekçe nedir?
Veri toplama süreci(ler)i ve destekleyici sistem(ler)	- KPI'yı hesaplamak için veri kaynağı nedir? - KPI'yı hesaplamak için kaynak veriler üzerinde hangi adımlar gerçekleştiriliyor? - Hesaplama sürecinde herhangi bir varsayım yapılıyor mu? - Veriler ne zaman toplanır ve raporlanır (zamanlama)? - Dayanak/destekleyici belgelerin denetim izi tutuluyor mu?
Grup düzeyinde raporlama ve konsolidasyon	- Veriler ne sıklıkla konsolide ediliyor? - Veriler nasıl ve hangi sistemde/formatta konsolide ediliyor? - Veriler ne zaman konsolide ediliyor ve raporlanıyor (zamanlama)?
İç kontroller	- Raporlama riskleri nelerdir? Örneğin, KPI'ların eksik veya fazla raporlanması. - Bu riskleri azaltmak için şirket tarafından ne tür kontroller uygulanmıştır? Örneğin, varyasyon analizi, diğer veri kaynaklarıyla mutabakat veya çapraz kontrol vb. - Kontroller risk(ler)i azaltmak için yeterli mi? - Kontrolün gerçekleştirilmesini kim denetliyor ve bu kişi yeterince bağımsız mı?

c. CSRD Raporlamasında Yapay Zekânın Rolü

Yapay zekâ, süreçleri otomatikleştirerek, veri doğruluğunu artırarak ve uygulanabilir içgörüler sunarak sürdürülebilirlik verilerinin analizi ve raporlamasında köklü bir dönüşüm yaratma potansiyeline sahiptir. İşte yapay zekânın sürdürülebilirlik raporlamasında kullanılabileceği bazı alanlar:

- 1. Veri toplama ve entegrasyonu:** Yapay zekâ destekli araçlar, IoT cihazları, sosyal medya ve finansal sistemler gibi çeşitli kaynaklardan sürdürülebilirlik verilerinin toplanması ve entegrasyonunu otomatikleştirebilir. Yapay zekâ, farklı kaynaklardan gelen verileri ortak bir şemaya eşleyerek dağınık veri kümelerinin entegrasyonunu kolaylaştırabilir. Bu kapsamda, veri alanlarının eşleştirilmesi, çelişkilerin giderilmesi ve farklı sistemlerden gelen verilerin sorunsuz şekilde birleştirilmesi sağlanır. Örneğin, yapay zekâ finansal ve finansal olmayan veriler arasında bağlantı kurarak karbon ayak izi ölçümü ve raporlamasını kolaylaştırabilir.
- 2. Doğal Dil İşleme (Natural Language Processing – NLP):** Yapay zekânın bir alt alanı olan NLP, yapılandırılmamış verileri (örneğin metin belgeleri ve e-postalar) analiz edebilir. Bu sayede kuruluşlar, ilgili bilgileri metinler içerisinden çıkararak yapılandırılmış verilerle entegre edebilir; böylece operasyonlarına dair daha bütüncül bir veri görünürlüğü elde ederler.
- 3. Veri kalitesi ve doğruluğu:** Yapay zekâ algoritmaları, ham verileri temizleyerek standartlaştırılmış bir formata dönüştürebilir. Bu süreç, hataların tespit edilmesi ve düzeltilmesi, eksik verilerin tamamlanması ve veri kümeleri arasında tutarlılığın sağlanması gibi adımları içerir. Makine öğrenimi modelleri, anormallikleri (sapmaları) tespit ederek potansiyel sorunları işaretleyebilir; bu sayede kuruluşlar bu sorunlara proaktif şekilde müdahale edebilir. Bu, özellikle düzenleyici uyum ve yatırımcı güveni açısından kritik öneme sahiptir.
- 4. İleri düzey analiz:** Yapay zekâ, sürdürülebilirlik verileri üzerinde ileri düzey analizler gerçekleştirerek, geleneksel yöntemlerle fark edilmesi zor olan desenleri ve eğilimleri ortaya çıkarabilir. Örneğin, geçmiş verileri analiz ederek gelecekteki sürdürülebilirlik performansını öngörebilir, böylece kuruluşların gerçekçi hedefler belirlemesine ve ilerlemeyi takip etmesine yardımcı olur. Yapay zekâ destekli analizler ayrıca, sürdürülebilirlik girişimlerinin finansal performans etkisine dair içgörüler de sunarak veriye dayalı karar alma süreçlerini güçlendirir.
- 5. Otomatik raporlama:** Yapay zekâ, önceden tanımlanmış şablonlar ve standartlar doğrultusunda sürdürülebilirlik raporlarının otomatik olarak oluşturulmasını sağlayarak raporlama sürecini önemli ölçüde kolaylaştırabilir. Bu durum, sadece zaman ve kaynak tasarrufu sağlamakla kalmaz, aynı zamanda raporlamada tutarlılığı ve mevzuata uygunluğu da güvence altına alır.

Sürdürülebilirlik Araçlarında Yapay Zekâ Uygulamaları

Yapay zekâ yetkinlikleri giderek daha fazla sürdürülebilirlik araçlarına entegre edilmekte ve kuruluşların sürdürülebilirlik çabalarını yönetme ve raporlama biçimlerinde köklü bir dönüşüm yaratmaktadır.

Dikkate değer örneklerden biri, **açıklama gerekliliklerini netleştiren ve kullanıcıya sektörün en iyi uygulamalarıyla ilham veren yapay zekâ destekli sohbet botlarının** kullanımıdır. Bu chatbot'lar **gerçek zamanlı destek** sunarak yalnızca verimliliği artırmakla kalmaz, aynı zamanda kuruluşların **veriye dayalı kararlar almasını** ve **sürdürülebilirliğe bağlılıklarını somutlaştırmalarını** da sağlar. Bir diğer önemli yapay zekâ işlevi, **yüklenen politika belgelerini analiz ederek raporlama için ilgili bilgileri otomatik olarak çıkartma** yeteneğidir. Bu işlevsellik, zaman kazandırmakta ve kritik verilerin doğru şekilde yakalanıp raporlara entegre edilmesini sağlayarak **insan hatası riskini azaltmaktadır**. Ayrıca yapay zekâ, **kullanıcı tarafından manuel olarak girilen yanıtları yeniden ifade edebilir, kısaltabilir ya da ayrıntılandırabilir**; böylece içerik daha **anlaşılır, öz ve hedef kitleye uygun** hale gelir. Bu gelişmiş yetenekler, sadece **sürdürülebilirlik raporlama sürecini kolaylaştırmakla kalmaz**, aynı zamanda **sunulan bilgilerin genel kalitesini ve doğruluğunu da önemli ölçüde artırır**.

d. ESRS standartları

SSS (Sıkça Sorulan Sorular)

Bu bölümde, belirli açıklamaların nasıl ele alınabileceğine dair farklı yaklaşımlar detaylandırılmaktadır. Yer verilen açıklamalar ve odaklanılan noktalar, el kitabının hazırlanma süreci boyunca Cefic üyeleri tarafından yöneltilecek temel soru ve endişelere dayanmaktadır.

Son Omnibus teklifi doğrultusunda, ESRS standartlarında değişiklikler beklenmektedir. Bu SSS'de yer alan yanıtlar, Avrupa Komisyonu ve Parlamento tarafından onaylanan mevcut ESRS versiyonuyla tutarlıdır. Omnibus teklifinden veya CSRD raporlamasının ilk dalgasındaki şirketlerden elde edilecek bulgulardan kaynaklanacak güncellemeler, bu el kitabının yakında yayımlanacak 2. versiyonunda yer alacaktır.

o Genel

a. Sürdürülebilirlik Beyanı: Örnek Taslak

Aşağıda, üst düzeyde hazırlanmış bir sürdürülebilirlik beyanı örneği yer almaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, bu beyan şirketinizin özgün koşullarına ve özelliklerine göre uyarlanmalıdır.

ANNUAL GROUP REPORT

About this report

To our stakeholders

[...]

(Consolidated) management report

Fundamentals of the Group

Economic Report

[...]

Sürdürülebilirlik beyanı**GENEL BİLGİLER**

- Hazırlık Esasları (BP-1 - BP-2)
- Strateji (SBM-1 - SBM-3)
- Yönetişim (GOV-1 - GOV-5)
- Göstergeler ve hedefler (MDR-M, MDR-T)
- Etki, Risk ve Fırsat Yönetimi (IRO-1 - IRO-2)

ÇEVRESEL BİLGİLER

- Etki, Risk ve Fırsat Yönetimi
- (AB) 2020/852 sayılı Yönetmeliğin 8. Maddesi uyarınca yapılan açıklamalar (Taksonomi Yönetmeliği)
- ESRS E1 İklim değişikliği
- ESRS E2 Kirlilik
- ESRS E3 Su ve deniz kaynakları
- ESRS E4 Biyoçeşitlilik ve ekosistemler
- ESRS E5 Kaynak kullanımı ve döngüsel ekonomi

SOSYAL BİLGİLER

- ESRS S1 Kendi iş gücü
- ESRS S2 Değer zincirindeki çalışanlar
- ESRS S3 Etkilenen topluluklar
- ESRS S4 Tüketiciler ve nihai kullanıcılar

YÖNETİŞİM BİLGİLERİ

- ESRS G1 İş etiği ve yönetim uygulamaları

Sürdürülebilirlik notları

(Consolidated) Financial statements incl. notes

Other information (e.g. remuneration report, additional information, auditor's report)

Bölgümlere dair açıklama:

- **Genel Bilgiler:** ESRS 2 (Genel Bilgiler) standardında yer alan zorunlu açıklama ve uygulama gereklilikleri.
- **ESRS'ye Özgü Bilgiler:** Tematik standartlardan seçilen açıklamalar. Her bir tematik standart şu yapı doğrultusunda kurgulanabilir:
  - **Yönetişim**
  - **Strateji**
  - **Etkilerin, Risklerin ve Fırsatların Yönetimi**
  - **Göstergeler ve Hedefler**
- **Sürdürülebilirlik Notu:** Sürdürülebilirlik beyanını okuyucu açısından daha anlaşılır ve erişilebilir kılmak amacıyla tasarlanmıştır. Finansal raporlamada yaygın bir yapıya benzer şekilde, okuyucunun ana bölümde en önemli bilgilere odaklanabilmesini ve ihtiyaç duyduğunda daha ayrıntılı bilgilere (örneğin politika açıklamaları, raporlanan göstergeler) sonradan erişebilmesini sağlamak üzere bu bölüm öneri olarak eklenmiştir. Bu sürdürülebilirlik notu, yönetim raporunda yer alan sürdürülebilirlik beyanının ayrı bir bölümü olarak kurgulanmış olup, raporlama politikaları ve raporlanan göstergelere ilişkin daha ayrıntılı bilgileri içermektedir. Lütfen dikkat: Bu yapı ESRS tarafından zorunlu tutulmamaktadır; burada yalnızca ilham verici bir örnek olarak sunulmuştur.

Ocak 2025 itibarıyla, birinci dalga kapsamındaki kuruluşlar tarafından ilk raporlar yayımlanmaya başlamıştır. Barco, RockWool, Carlsberg gibi şirketlerin raporları, CSRD raporlamanız için çok sayıda iyi uygulama örneği ve ilham kaynağı sunabilir.

b. Bilgilerin önemlilik düzeyinin değerlendirilmesi

ESRS'nin resmi dokümantasyonu (ESRS 1, 31 ve 34 (a) ile (b)) aşağıdaki hususları önermektedir:

31. The applicable information prescribed within a Disclosure Requirement, including its datapoints, or an entity-specific disclosure, shall be disclosed when the undertaking assesses, as part of its assessment of material information, that the information is relevant from one or more of the following perspectives:
- (a) the significance of the information in relation to the matter it purports to depict or explain; or
  - (b) the capacity of such information to meet the users' decision-making needs, including the needs of primary users of general-purpose financial reporting described in paragraph 48 and/or the needs of users whose principal interest is in information about the undertaking's impacts.

34. When disclosing information on **metrics** for a material **sustainability matter** according to the Metrics and Targets section of the relevant topical ESRS, the undertaking:
- (a) shall include the information prescribed by a Disclosure Requirement if it assesses such information to be material; and
  - (b) may omit the information prescribed by a datapoint of a Disclosure Requirement if it assesses such information to be not material and concludes that such information is not needed to meet the objective of the Disclosure Requirement.

Bilgilerin önemliliğini değerlendirirken dikkate alınabilecek bazı hususlar aşağıda sunulmuştur (Kaynak: PwC Sürdürülebilirlik Raporlama Rehberi (SRG), Bölüm 4.3.4.2):

Şekil SRG 4-17

ESRS Bilgi Önemliliği – Olası Değerlendirmeler

Önemlilik Özelliği (ESRS 1 paragraf 31)	Veri noktasının veya açıklama gerekliliğinin önemli olup olmadığını belirlerken kuruluşun dikkate alabileceği hususlar
Bilginin konuya ilişkin önemi	Metrik olmadan bir material IRO'nun kapsamını anlamak ya da değerlendirmek zor ya da imkansız mı?
Birincil kullanıcılar için karar faydalılığı	- Bu metrik stratejik olarak ilgili mi? - Bu metrik ya da benzeri bir metrik varlığın/kurumun sürdürülebilirlik stratejisinin bir parçası mı? - Bu metrik yatırımcı sunumlarının bir parçası mı? - Bu metrik varlığın/kurumun finansmana ya da fonlamaya erişimini etkiliyor mu?
Diğer kullanıcılar için karar faydalılığı	- Bu metrik ya da benzeri bir metrik, tedarikçi seçimi kararları kapsamında talep edilmiş miydi? - Bu metrik ya da benzeri bir metrik, ticaret sendikaları tarafından talep edilmiş miydi? - Bu metrik müşterilerin kuruluş tarafından sağlanan hizmet ve ürünleri seçimini etkiler mi?
	Eğer bir metrikle ilgili bir bilginin "material" olmadığı değerlendirilirse varlık/kuruluş ikisinden birini göz ardı edebilir:

Sonuç:

- Bir veri noktasının önemliliğinin veya geçerliliğinin belirlenmesinde, ESRS 1 paragraf 31, karar kriterlerini "bilginin önemi" ve "kullanıcının karar alma ihtiyaçlarını karşılama kapasitesi" olarak tanımlar. Önemli olan (alt-) konularla ilişkili veri noktaları, eğer ilgili değil veya önemli görülüyorsa rapordan çıkarılabilir; ancak bu çıkarımın gerekçesi raporda açıklanmalıdır.
- Tamamlayıcı bilgiler, "Ofis mobilyaları veya üretim/hizmetle doğrudan ilişkili olmayan diğer kaynaklara ilişkin kaynak girişlerinin raporlanması" bölümünde bulunabilir.

c. CSRD ve CSDDD Arasındaki Farklılıklar ve Kesişim Alanları**Temel farklar**

- CSRD, sürdürülebilirlik uygulamalarında şeffaflığı detaylı raporlama yoluyla sağlamaya odaklanırken; CSDDD (Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi), özellikle insan hakları ve çevreyle ilgili olmak üzere, şirketin değer zinciri içerisinde sürdürülebilirlik risklerinin aktif olarak yönetilmesini ve azaltılmasını zorunlu kılar.
- CSDDD, belirli durum tespiti süreçlerini zorunlu tutar ve şirketlerin olumsuz etkileri tanımlamasını, önlemesini ve azaltmasını gerektirir. CSRD ise şirketlerin sürdürülebilirlik stratejilerini, risklerini, etkilerini ve fırsatlarını standartlaştırılmış raporlama çerçevelerine uygun şekilde beyan etmelerini şart koşar. Bu bağlamda, CSDDD de şirketlerin durum tespiti süreçlerini ve olumsuz etkileri nasıl önleyip azalttıklarını raporlamalarını (sadeleştirilmiş biçimde) gerektirir; bu, CSRD kapsamındaki IRO'ların yalnızca tanımlanmasının ötesine geçmektedir.

Ortak Alanlar ve Sinerjiler

- CSRD ve CSDDD farklı gerekliliklere ve amaçlara sahip olmakla birlikte, örtüşen temalar ve hedefler sayesinde hem uyum süreçlerini kolaylaştıracak hem de kurumsal sürdürülebilirlik çabalarının genel etkinliğini artıracak sinerjiler yaratılabilir.
  - Veri toplama ve yönetimi: CSRD raporlaması için toplanan veriler, CSDDD kapsamındaki durum tespiti süreçlerini destekleyebilir. Örneğin, tedarik zinciri sürdürülebilirliğine ilişkin CSRD raporlaması kapsamında elde edilen bilgiler, CSDDD kapsamında tanımlanması gereken risk ve etkilerin belirlenmesine yardımcı olabilir.
  - Yönetişim yapıları: Şirketler, halihazırda var olan yönetim yapıları ve komiteleri hem raporlama hem de durum tespiti süreçlerini denetlemek üzere kullanabilir. Bu da sürdürülebilirlik riskleri ve fırsatlarının yönetiminde bütüncül bir yaklaşımı kolaylaştırabilir.
  - Risk değerlendirmesi: CSDDD kapsamında gerçekleştirilen risk değerlendirmeleri, CSRD kapsamında yapılması gereken açıklamaları destekleyebilir. Böylece şirketler, sürdürülebilirlik raporlarında daha kapsamlı ve doğru bilgiler sunabilir.

Değer zinciri

Değer zinciriyle ilgili değerlendirmeler, söz konusu yükümlülüklerin ve/veya raporlama gerekliliklerinin kapsamını belirlemelerinden ötürü hem CSDDD hem de CSRD'nin uygulanmasında temel bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Aşağıdaki tablo, her iki direktifte yer alan ve kendi değer zinciri yaklaşımlarının kapsamını ve boyutunu tanımlayan tanımları karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

CSDDD	CSRD
<i>Faaliyetler zinciri</i>	<i>Değer zinciri</i>
Şirketin yukarı yönlü iş ortaklarının, o şirket tarafından üretilen mal veya sunulan hizmetlerle ilgili faaliyetleri; bu kapsamda tasarım, çıkarım, tedarik, imalat, taşıma, depolama ve hammaddelerin, ürünlerin ya da ürün parçalarının temini ile ürün veya hizmetin geliştirilmesi yer alır. Şirketin aşağı yönlü iş ortaklarının, o şirkete ait bir ürünün dağıtımı, taşınması ve depolanmasına ilişkin faaliyetleri; bu faaliyetlerin iş ortakları tarafından şirket için veya şirket adına yürütülmesi durumunu kapsar.	Şirketin iş modeline ve faaliyet gösterdiği dış çevreye ilişkin tüm faaliyetleri, kaynakları ve ilişkileri kapsayan bütünsel bir çerçevedir. Bir değer zinciri; bir ürün veya hizmetin fikir aşamasından teslimatına, kullanımına ve ömrünün sonuna kadar olan süreçte, şirketin kullandığı ve bağlı olduğu faaliyetleri, kaynakları ve ilişkileri içerir. Bu kapsamda dikkate alınması gereken faaliyetler, kaynaklar ve ilişkiler şunlardır: i. Şirketin kendi operasyonlarında yer alan, örneğin insan kaynakları gibi unsurlar. ii. Tedarik, pazarlama ve dağıtım kanalları boyunca yer alan, örneğin malzeme ve hizmet temini ile ürün ve hizmetin satışı ve teslimine ilişkin süreçler. iii. Şirketin faaliyet gösterdiği finansal, coğrafi, jeopolitik ve düzenleyici ortamlar. Değer zinciri, şirketin hem yukarı yönlü hem de aşağı yönlü oyuncularını kapsar. Şirketin yukarı yönlü aktörleri (örneğin tedarikçiler), şirketin ürün veya hizmetlerinin geliştirilmesinde kullanılan ürün veya hizmetleri sağlar. Aşağı yönlü aktörler (örneğin dağıtıcılar, müşteriler) ise şirketten ürün veya hizmet alan taraflardır. ESRS, şirketlerin hem yukarı hem de aşağı yönlü aktörlerle etkileşim içinde olduklarını kabul etmekle birlikte, "değer zinciri" terimini tekil biçimde kullanmaktadır.

Sonuç

- Her iki direktifin de kurumsal sürdürülebilirliği teşvik etmeyi amaçlaması bakımından bazı örtüşmeler olsa da, birine uyum otomatik olarak diğerine de uyum anlamına gelmemektedir. CSRD kapsamında doğru raporlama, CSDDD'nin bazı açıklama gerekliliklerinin yerine getirilmesine yardımcı olabilir (yani CSRD kapsamındaki şirketler CSDDD'nin raporlama yükümlülüklerinden muaftır ve CSRD ile uyumlu iklim azaltımı için bir geçiş planı bildiren şirketler CSDDD kapsamında bir plan benimsemekten muaftır), ancak CSDDD'nin durum tespiti süreçleri ve özel gereklilikleri yalnızca raporlamanın ötesine geçer. Aktif risk yönetimi ve azaltma stratejileri gerektirmektedir.

d. CSRD ve AB Taksonomisi arasındaki bağlantı

Hem CSRD hem de AB Taksonomisi, Avrupa Yeşil Anlaşması'nın uygulanmasının temel taşları ve AB sürdürülebilir finans çerçevesinin kilit parçalarıdır ve farklı yapı ve amaçlarına rağmen, önemli bağlantıları paylaşmaktadırlar. CSRD, kurumsal şeffaflığı teşvik etmek ve sürdürülebilirlikle ilgili bilgilerin karşılaştırılabilirliğini ve kullanılabilirliğini artırmak için kapsam dahilindeki şirketlerin sürdürülebilirlikle ilgili etkilerini, risklerini ve fırsatlarını çift önemlilik perspektifinden ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına (ESRS) göre açıklamalarını gerektirmektedir. AB Taksonomisi, sürdürülebilir yatırımları çekmek amacıyla performans kriterleri (teknik tarama kriterleri) aracılığıyla çevresel açıdan sürdürülebilir ekonomik faaliyetleri tanımlayan ve aynı zamanda raporlama yükümlülüklerini de içeren bir sınıflandırma sistemidir. Aşağıdaki bölümlerde bu iki mevzuat parçası arasındaki farklı bağlantılar ve ilişkiler incelenmektedir.

Kapsam

AB Taksonomisinin kapsamı Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifi (CSRD) ile uyumludur ve CSRD tarafından değiştirilen Muhasebe Direktifinin 19a ve 29a Maddeleri uyarınca bir sürdürülebilirlik beyanı yayınlaması gereken şirketler için geçerlidir. AB Taksonomisi raporlama gerekliliklerinin CSRD'de belirtilenlerle uyumlu hale getirilmesi, her iki mevzuat arasında tutarlılığın korunmasına yardımcı olur. AB Taksonomisi raporlama amaçları için CSRD kapsamındaki teşebbüslere atıfta bulunulması, her iki mevzuatta belirtilen gereklilikler arasında uyum ve tutarlılık sağlar.

Raporlama Yükümlülükleri

AB Taksonomisi'nin 8. maddesi, kapsam dahilindeki şirketler için belirli raporlama yükümlülükleri getirerek AB Taksonomisi kapsamında uygulanacak raporlama çerçevesini tanımlamaktadır. Şirketler, faaliyetlerinin çevresel açıdan sürdürülebilir kabul edilen ekonomik faaliyetlerle ne ölçüde ve nasıl ilişkilendirildiğini üç temel gösterge üzerinden açıklamakla yükümlüdür (ciro, sermaye harcamaları (CapEx) ve faaliyet giderleri (OpEx)). Bu bilgilerin, şirketin sürdürülebilirlik beyanında veya ayrı bir sürdürülebilirlik raporunda yer alması gerektiği açıkça belirtilmiştir. AB Taksonomisi kapsamında yapılacak açıklamaların içeriği ve formatı ise Komisyon Yetkilendirilmiş Tüzüğü (AB) 2021/2178 (Açıklamalarla İlgili Yetkilendirilmiş Tüzük)

kapsamında belirlenmiştir; bu düzenleme, finansal ve finansal olmayan kuruluşlara yönelik özel raporlama şablonlarını içermektedir.

Bu nedenle, AB Taksonomisi açıklamalarının, CSRD ve ESRS'ye uygun şekilde hazırlanmış sürdürülebilirlik beyanı veya ayrı bir sürdürülebilirlik raporu içerisinde yer alması gerektiği anlaşılmaktadır. ESRS 1'in sürdürülebilirlik beyanının içeriği ve yapısına ilişkin 113. paragrafı, şirketin AB Taksonomisi'nin 8. maddesi kapsamındaki açıklamaları sürdürülebilirlik beyanının çevresel bölümünde açık bir şekilde yer vermesi ve net biçimde tanımlaması gerektiğini belirtmektedir.

AB Taksonomisi açıklamalarına bazı ESRS veri noktalarında da atıfta bulunmaktadır:

- DR E1-1 – İklim değişikliğinin azaltımına yönelik geçiş planı. Şirket, iklim değişikliğinin azaltımına yönelik eylemleri açıklarken (yani geçiş planının uygulanmasını destekleyen yatırımların ve finansmanın açıklanması ve nicel olarak ifade edilmesi), AB Taksonomisi ile uyumlu sermaye harcamalarına (CapEx) atıfta bulunmalıdır. Ayrıca, ekonomik faaliyetlerini AB Taksonomisi'nin teknik tarama kriterleriyle uyumlu hâle getirme hedefi veya planı varsa, bunları da beyan etmelidir.
- DR E1-9 – Maddi fiziksel ve geçiş risklerinden kaynaklanan öngörülen finansal etkiler ve potansiyel iklimle ilgili fırsatlar. Şirket, iklimle ilgili fırsatları değerlendirme bağlamında düşük karbonlu ürün ve hizmetler ya da adaptasyon çözümlerinden elde edebileceği veya erişebileceği potansiyel pazar büyüklüğü ya da net gelirden beklenen değişiklikleri dikkate alırken, bu pazar büyüklüğüne ilişkin bilgileri mevcut AB Taksonomisi ile uyumlu gelirleriyle karşılaştırabilir.
- DR E4-3 – Biyoçeşitlilik ve ekosistemlere ilişkin eylemler ve kaynaklar. Şirket, gerçekleştirdiği veya planladığı eylemlerin uygulanabilmesi için gerekli olan önemli CapEx ve OpEx tutarlarını, AB Taksonomisi'nin 8. maddesi kapsamında talep edilen kilit performans göstergeleriyle ilişkilendirebilir.

AB Taksonomisi'nin 8. maddesi kapsamındaki açıklamalar, CSRD ve ESRS'ye uygun şekilde hazırlanmış sürdürülebilirlik beyanlarına veya ayrı sürdürülebilirlik raporlarına entegre edildiğinden, bu açıklamalar için de aynı dijital raporlama ve doğrulama kuralları geçerlidir. CSRD'nin 29d (1) ve (2) maddeleri, Muhasebe Direktifi'nin (CSRD ile değiştirilen) 19a ve 29a maddelerine tabi olan şirketlerin yönetim raporlarını Avrupa Tek Elektronik Formatı (ESEF) çerçevesinde elektronik ortamda hazırlamalarını ve sürdürülebilirlik raporlamalarını işaretlemelerini zorunlu kılmaktadır. Bu yükümlülük, AB Taksonomisi'nin 8. maddesi kapsamında yapılacak açıklamaları da kapsamaktadır. CSRD ile değiştirilen Muhasebe Direktifi'nin 34 (1) (aa) maddesi, 8. madde kapsamındaki açıklamaları doğrulama (assurance) yükümlülüklerine dahil etmektedir.

Yukarıdaki paragraflarda da açıklandığı üzere, AB Taksonomisi açıklamaları, CSRD tarafından belirlenen daha geniş sürdürülebilirlik raporlama çerçevesi içinde yer almak üzere kurgulanmıştır.

e. Gizli bilgiler hakkında raporlama

Komisyon Yetkilendirilmiş Yönetmeliği Ek I ESRS 1 bölüm 7.7 gizli bilgilere nasıl yaklaşılacağına dair bazı kılavuz ilkeler sunmaktadır (aşağıdaki alıntıya bakınız).

7.7 Classified and sensitive information, and information on intellectual property, know-how or results of innovation

105. The undertaking is not required to disclose *classified information* or *sensitive information*, even if such information is considered material.
106. When disclosing information about its *strategy, plans* and *actions*, where a specific piece of information corresponding to intellectual property, know-how or the results of innovation is relevant to meet the objective of a Disclosure Requirement, the undertaking may nevertheless omit that specific piece of information if it:
  - (a) is secret in the sense that it is not, as a body or in the precise configuration and assembly of its components, generally known among or readily accessible to persons within the circles that normally deal with the kind of information in question;
  - (b) has commercial value because it is secret; and
  - (c) has been subject to reasonable steps by the undertaking to keep it secret.
107. If the undertaking omits *classified information* or *sensitive information*, or a specific piece of information corresponding to intellectual property, know-how or the results of innovation because it meets the criteria established in the previous paragraph, it shall comply with the disclosure requirement in question by disclosing all other required information.
108. The undertaking shall make every reasonable effort to ensure that beyond the omission of the *classified information* or *sensitive information*, or of the specific piece of information corresponding to intellectual property, know-how or the results of innovation, the overall relevance of the disclosure in question is not impaired.

Direktif veri noktalarına atıfta bulunmamakta, doğrudan strateji, plan ve eylemlerden bahsetmektedir. Bilgi parçaları, 'gizli' oldukları kanıtlanırsa, 'ifşa edilmeleri ticari konumlarına ciddi şekilde zarar verecekse' ve gizli tutmak için makul adımlar varsa raporlamadan çıkarılabilir. Buna ek olarak, Ek, işletmenin gereklilik dahilindeki diğer tüm bilgileri açıklaması gerektiğini öne sürmektedir - yani, öncelikli bir konudaki bir veri noktasını atlamak, öncelikli konuyu tamamen atlayabileceğiniz anlamına gelmez.

PwC Belçika, bir veri noktasının atlanması durumunda, bunun açıkça belirtilmesini ve bu kararın gerekçesinin açıkça açıklanmasını şiddetle tavsiye etmektedir.

f. Tedarik zincirinden gelen bilgilerin raporlanması

Kimya endüstrisinin tedarikçileri, ürünlerin üretim yeri ve karışımlara ilişkin bilgiler gibi kapsamlı bir önemlilik değerlendirmesi için gereken tüm temel bilgileri genellikle sağlamayabilir. Bu bilgi eksikliği, tedarik zincirindeki ilgili IRO'ları değerlendirme kabiliyetini önemli ölçüde engelleyebilir. Bu tür kritik verilerin yokluğu, ESRS tarafından öngörüldüğü gibi boşlukları doldurmak için sektör ortalamalarına, vekil verilere veya geçmiş verilere güvenmeyi gerektirir.

Resmi belgeler:

- Ek I bölüm 5.2 paragraf 69

5.2 Estimation using sector averages and proxies

68. The undertaking's ability to obtain the necessary upstream and downstream **value chain** information may vary depending on various factors, such as the undertaking's contractual arrangements, the level of control that it exercises on the operations outside the consolidation scope and its buying power. When the undertaking does not have the ability to control the activities of its upstream and/or downstream value chain and its business relationships, obtaining value chain information may be more challenging.
69. There are circumstances where the undertaking cannot collect the information about its upstream and downstream **value chain** as required by paragraph 63 after making reasonable efforts to do so. In these circumstances, the undertaking shall estimate the information to be reported about its upstream and downstream value chain, by using all reasonable and supportable information, such as sector-average data and other proxies.
70. Obtaining **value chain** information could also be challenging in the case of SMEs and other upstream and/or downstream value chain entities that are not in the scope of the sustainability reporting required by Articles 19a and 29a of Directive 2013/34/EU (see ESRS 2 BP-2 *Disclosures in relation to specific circumstances*).
71. With reference to **policies, actions and targets**, the undertaking's reporting shall include upstream and/or downstream **value chain** information to the extent that those policies, actions and targets involve **actors in the value chain** . With reference to **metrics** , in many cases, in particular for environmental matters for which proxies are available, the undertaking may be able to comply with the reporting requirements without collecting data from the actors in its upstream and downstream value chain, especially from SMEs, for example, when calculating the undertaking's GHG Scope 3 emissions.
72. The incorporation of estimates made using sector-average data or other proxies shall not result in information that does not meet the qualitative characteristics of information (see chapter 2 and section 7.2 *Sources of estimation and outcome uncertainty* of this Standard).

- Avrupa Komisyonu'nun 13 Kasım 2024 tarihli SSS'si: AB kurumsal sürdürülebilirlik raporlama kurallarının uygulanmasına ilişkin sıkça sorulan sorular (soru 29).

Sonuçlar:

- Komisyon Yetkilendirilmiş Tüzüğü Ek I (bölüm 5) ve Avrupa Komisyonu'nun CSRD'ye ilişkin SSS'si bu soruya rehberlik etmektedir. Bunlar, kuruluşların yukarı ve aşağı değer zincirlerinden bilgi edinmek için 'makul bir çaba' göstermelerinin beklendiğini belirtmektedir.
- Ek I bölüm 5.2 paragraf 69, kuruluşların alternatif olarak sektör ortalamalarına ve vekillere dayalı tahminleri kullanmalarına izin vermektedir. 'Makul çabanın' ne anlama geldiğine daha yakından bakacak olursak, Komisyon'un SSS sorusu 29 bu konuya değinmektedir. Eğer bir tedarikçi gizlilik kaygıları nedeniyle bilgi vermeyi reddederse, raporlamada makul tahminleri kullanmadan önce bilgiyi elde etmek için harcanan çabaları belgelemeli ve veri eksikliğinin nedenlerini açıklamalısınız.

- Bir tedarikçinin veri paylaşmayı reddetmesi durumunda, PwC Belçika gerekli bilgileri tahmin etmek için sektör kıyaslamalarının, vekil verilerin veya geçmiş verilerin (mevcutsa) kullanılmasını önermektedir.
- g. Operasyonel kontrol ile finansal kontrol arasındaki fark nasıl yönetilir: sera gazı emisyonları açıklamaları örneği

Kimya endüstrisinde, birçok şirketin ortak girişimleri, ortak operasyonları ve diğer benzer iş anlaşmaları olduğundan, finansal ve operasyonel kontrolün aynı sınırlara sahip olmaması çok yaygındır. Örneğin, iki şirket bir ortak girişim altında ortak olabilirken, bunlardan sadece birinin operasyonel politikaları kontrol etmesi (operasyonel kontrol) veya bir operasyon üzerinde kısmen ekonomik bir çıkara sahip olması (finansal kontrol) mümkündür.

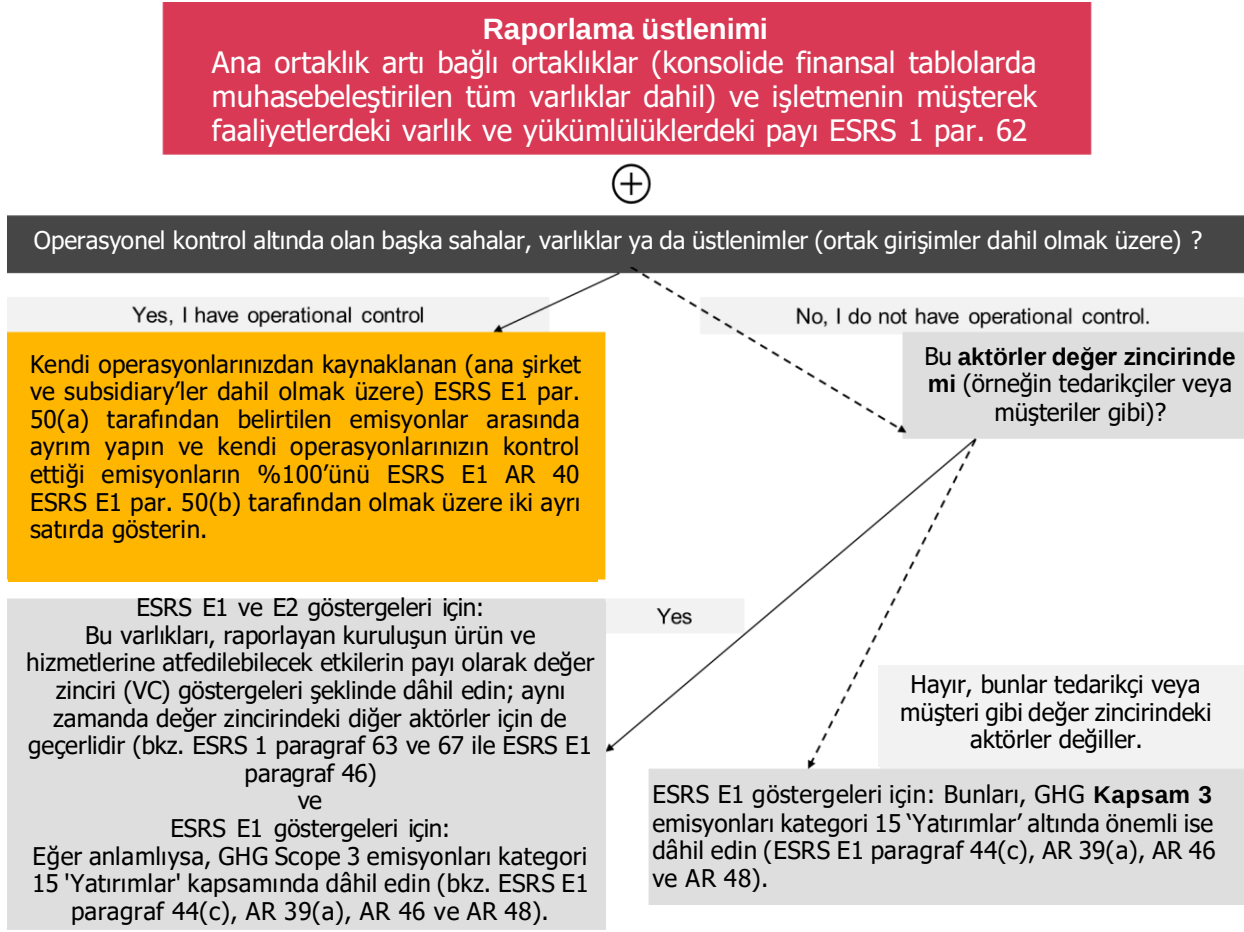
ESRS'nin resmi belgeleri (ESRS 2 BP-1 5(b) i ve ii) şunu önermektedir:

5. The undertaking shall disclose the following information:
- (a) whether the **sustainability statement** has been prepared on a consolidated or individual basis;
  - (b) for consolidated sustainability statements:
    - i. a confirmation that the scope of consolidation is the same as for the financial statements, or, where applicable, a declaration that the reporting undertaking is not required to draw-up financial statements or that the reporting undertaking is preparing consolidated sustainability reporting pursuant to Article 48i of Directive 2013/34/EU; and
    - ii. where applicable, an indication of which subsidiary undertakings included in the consolidation are exempted from individual or consolidated sustainability reporting pursuant to Articles 19a(9) or 29a(8) of Directive 2013/34/EU;

Yasal ve kurumsal yapılarıdaki farklılıklar nedeniyle, sera gazı emisyonlarının raporlanması zor olabilir. ESRS'nin resmi belgeleri (ESRS E1-6 50 (a) ve (b) şunu önermektedir:

50. For **Scope 1 and Scope 2 emissions** disclosed as required by paragraphs 44 (a) and (b) the undertaking shall disaggregate the information, separately disclosing emissions from:
- (a) the consolidated accounting group (the parent and subsidiaries); and
  - (b) investees such as associates, joint ventures, or unconsolidated subsidiaries that are not fully consolidated in the financial statements of the consolidated accounting group, as well as contractual arrangements that are joint arrangements not structured through an entity (i.e., jointly controlled operations and assets), for which it has operational control.

EFrag aşağıdaki çevresel raporlama değer zinciri karar ağacını (IG 2 VC 59) aşağıdaki açıklama ile birlikte sunmuştur (IG 2 VC 47-57):

"ESRS E1 50(b), operasyonel kontrol altındaki teşebbüslerin Kapsam 1 ve 2 emisyonlarının konsolide grupta ilgili olanlardan ayrı olarak açıklanmasını gerektirmektedir. Bu sonucunu, GHG Protokolündeki mali kontrol yaklaşımının sonucuna karşılık gelmektedir. Lütfen paragraf 50(b)'nin birebir okunmasının bunun sadece operasyonel kontrol altındaki yatırımlar (iştirakler, müşterek anlaşmalar ve konsolide edilmeyen bağlı ortaklıklar, vb.) için geçerli olduğu izlenimini verebileceğini ancak niyetin bu olmadığını unutmayınız. İşletme kontrolü altında olan ancak finansal kontrolü olmayan (veya yatırım ilişkisi olmayan) işletmelerin, varlıkların ve tesislerin sera gazı emisyonları da 50(b) paragrafı kapsamındaki açıklamaya dâhil edilir. Ayrıca, UFRS hazırlayıcıları için, müşterek faaliyetlerde müştereken elde tutulan varlıklarda (UFRS 11'de tanımlanan) işletmenin payı da dâhil olmak üzere tüm varlıklar veya müşterek faaliyetlerde müştereken katılan yükümlülüklerde (UFRS 11'de tanımlanan) işletmenin payı da dâhil olmak üzere tüm yükümlülükler, finansal raporlama amaçları doğrultusunda bilançonun bir parçası olacak, yani Paragraf 50(a) kapsamındaki açıklamalara dâhil edilecektir. Buna ek olarak, raporlayan teşebbüsün müşterek yönetime tabi ortaklığı üzerinde operasyonel kontrole sahip olduğu durumlarda operatörlerinin (UFRS 11'de tanımlanan) varlıklarından kaynaklanan sera gazı emisyonları, ESRS E1 paragraf 50(b) uyarınca Kapsam 1 ve 2'ye dahil edilecektir."

Hedefler ve operasyonel kontrol

ESRS E1-4, raporlama yapan kuruluşun emisyonlarına yönelik hedefleri konusunda şeffaflık sağlamasını zorunlu kılar. Eğer kuruluş, operasyonel kontrolü altında bulunan varlıklar, sahalar veya kuruluşlar için (emisyonları azaltmaya yönelik yatırım bütçesi üzerinde kontrolü olmadığı için) hedef belirlemiyorsa, açıklama yalnızca konsolide grup için tanımlanmış hedef(ler)i yansıtacaktır. Ancak açıklamada, söz konusu hedef(ler)in kapsamı açıkça belirtilmelidir.

GHG Protokolü'nün Kurumsal Muhasebe ve Raporlama Standartları, 3. bölümde, Kapsam 1 ve 2 sera gazı emisyonlarının raporlanmasında organizasyonel sınırların nasıl belirleneceğini açıklamaktadır. 22–23. sayfalarda bir petrol ve gaz şirketi için organizasyonel sınırlara ilişkin bir örnek verilmiştir.

Operasyonel kontrol kavramına, ESRS E2 (Kirlilik) ve ESRS E4 (Biyçeşitlilik ve Ekosistemler) standartlarında da yer verilmektedir. Şirketler, finansal kontrol ve operasyonel kontrole sahip oldukları tesislerde açığa çıkan kirleticileri ve üretilen ya da kullanılan mikroplastikleri konsolide biçimde açıklamakla yükümlüdür. Kuruluşların, kendi operasyonları dâhilinde — özellikle operasyonel kontrol altında olan — biyçeşitlilik üzerinde etkisi olan maddi sahaları ve bunlara ilişkin politikaları raporlamaları beklenmektedir.

Sonuçlar:

EFRAG tarafından yayımlanan IG 2 VC rehberinin 47–57. paragraflarına göre aşağıdaki hususlar tavsiye edilmektedir:

- Kapsam 1 ve 2 sera gazı (GHG) emisyonları, ana şirket ve bağlı ortaklıkların emisyonlarına ek olarak, operasyonel kontrol altında bulunan sahaların, varlıkların ve kuruluşların %100 sera gazı emisyonlarını da ayrı bir satır olarak içermelidir.
- Bir kuruluş, ESRS raporlamasını GHG Protokolü'nün operasyonel kontrol yaklaşımıyla uyumlu hâle getirebilir; bunun için, sadece finansal kontrole sahip olup operasyonel kontrolü bulunmayan varlık, saha vb. unsurların sera gazı emisyonlarını ESRS E1 kapsamında beyan edilen toplam Kapsam 1 ve 2 emisyonlarından düşebilir.
- Hedef belirleme süreci, kuruluşun emisyonları azaltmak için yatırım bütçesi üzerinde kontrol sahibi olmadığı operasyonel kontrol altındaki varlıkları, sahaları veya kuruluşları hariç tutabilir.
- Ancak, hedeflerin kapsamı açıkça beyan edilmelidir.

○ İklim değişikliği

h. 1.5 °C hedefiyle uyumun gösterilmesi

İklim hedeflerinin raporlanmasına yönelik olarak aşağıdaki resmi dokümantasyon sağlanmaktadır:

- ESRS E1 paragraf 16(a):

<u>Strategy</u>	
Disclosure Requirement E1-1 – Transition plan for climate change mitigation	
14.	The undertaking shall disclose its transition plan for climate change mitigation³⁵.
15.	The objective of this Disclosure Requirement is to enable an understanding of the undertaking's past, current, and future mitigation efforts to ensure that its strategy and business model are compatible with the transition to a sustainable economy, and with the limiting of global warming to 1.5 °C in line with the Paris Agreement and with the objective of achieving climate neutrality by 2050 and, where relevant, the undertaking's exposure to coal, oil and gas-related activities.
16.	The information required by paragraph 14 shall include: (a) by reference to GHG emission reduction targets (as required by Disclosure Requirement E1-4), an explanation of how the undertaking's targets are compatible with the limiting of global warming to 1.5°C in line with the Paris Agreement; (b) by reference to GHG emission reduction targets (as required by Disclosure Requirement E1-4) and the climate change mitigation actions (as required by Disclosure Requirement E1-3), an explanation of the decarbonisation levers identified, and key actions planned, including changes in the undertaking's product and service portfolio and the adoption of new technologies in its own operations, or the upstream and/or downstream value chain;

- ESRS E1 Ek A: AR 1–AR 2
- ESRS E1 paragraf 16 (e)–(g)
- ESRS E1-4 paragraf 34 (e)

(e)	the undertaking shall state whether the GHG emission reduction targets are science-based and compatible with limiting global warming to 1.5°C. The undertaking shall state which framework and methodology has been used to determine these targets including whether they are derived using a sectoral decarbonisation pathway and what the underlying climate and policy scenarios are and whether the targets have been externally assured. As part of the critical assumptions for setting GHG emission reduction targets, the undertaking shall briefly explain how it has considered future developments (e.g., changes in sales volumes, shifts in customer preferences and demand, regulatory factors, and new technologies) and how these will potentially impact both its GHG emissions and emissions reductions; and

Bilim temelli hedefler, küresel karbon bütçesi kavramına dayanmakta olup bu nedenle küresel ısınmanın 1,5 °C ile sınırlandırılması hedefiyle uyumludur. Karbon bütçesi, 2050 yılına kadar 1,5 °C sınırının aşılmaması için atmosfere salınabilecek maksimum emisyon seviyesinin tahmini olarak hesaplanmasıdır. ESRS E1 kapsamında, şirketlerin söz konusu hedefle uyumu sağlamak için geçmişte attıkları adımlar, mevcut çabaları ve geleceğe yönelik

planları hakkında bilgi vermeleri beklenmektedir. Bu doğrultuda, şirketler sera gazı (GHG) emisyon azaltım hedeflerini veya diğer iklimle ilgili hedefleri belirleyip belirlemediklerini ve nasıl belirlediklerini raporlamakla yükümlüdür. Bu açıklamalar aynı zamanda, ESRS E1-1'de tanımlandığı üzere iklim değişikliğinin azaltımına yönelik geçiş planının beyan edilmesinin bir parçasıdır.

Bazı çerçeveler, bilim temelli hedeflerin nasıl belirleneceğine ilişkin metodolojiler sunmaktadır (örneğin, One Earth Climate Model (OECM)) iken, diğerleri hedeflerin dış doğrulamasını ve ilerleme takibini de sağlamaktadır (örneğin, Science-Based Targets initiative (SBTi)). ESRS tarafından belirli bir çerçeve zorunlu kılınmamıştır ve şirketler hedef belirlemek istedikleri takdirde harici bir çerçeve kullanmakta veya kendi metodolojilerini geliştirmekte serbesttir. Elbette, yaygın olarak tanınan çerçevelerin gerekçelendirilmesi ve güvenilirliğinin gösterilmesi, kurum tarafından geliştirilen yöntemlere kıyasla daha kolay olabilir.

Sonuçlar:

- Eğer bir şirket sera gazı (GHG) emisyonlarını azaltmaya yönelik hedefler belirlediyse, bu hedeflerin belirlenmesinde kullanılan çerçeve ve metodoloji ile birlikte, söz konusu hedeflerin Paris Anlaşması doğrultusunda küresel ısınmanın 1,5 °C ile sınırlandırılmasıyla nasıl uyumlu olduğu açıklanmalıdır.
- Belirli bir çerçeve veya metodoloji zorunlu kılınmamış olsa da, hedeflerin belirlenmesinde hangi çerçeve ve metodolojinin kullanıldığı belirtilmelidir. Buna şunlar da dâhildir:
  - Sektörel karbon azaltım yolları kullanıldıysa, hangi iklim ve politika senaryolarına dayandığı.
  - Belirlenen hedeflerin harici bir denetimden geçip geçmediği.

○ Kirlilik - Mikroplastikler

a. Mikroplastiklerin raporlanması - tanımlama

Mikroplastiklere ilişkin iki farklı tanım bulunmaktadır: biri ESRS'te, diğeri ise ECHA (Avrupa Kimyasallar Ajansı) tarafından sunulmuştur.

CSRD tanımı: Genellikle 5 mm'den küçük olan küçük plastik parçacıkları.

Mikroplastikler	Genellikle 5 mm'den küçük olan küçük plastik parçacıklarıdır. Mikroplastiklerin giderek artan bir miktarı çevrede — deniz dâhil olmak üzere — ve gıda ile içme suyunda tespit edilmektedir. Çevreye karışıklarında, mikroplastikler biyolojik olarak parçalanmaz ve birikme eğilimi gösterir; ancak açık çevrede biyolojik olarak parçalanacak şekilde özel olarak tasarlanmışlarsa bu durum farklı olabilir. Biyolojik parçalanabilirlik özellikle deniz ortamında karmaşık bir olgudur. Mikroplastiklerin çevredeki farklı bölümlerde (örneğin suda) bulunması, çevre üzerindeki etkileri ve potansiyel olarak insan sağlığına olan etkileri konusunda artan endişeler bulunmaktadır.

ECHA (Avrupa Kimyasallar Ajansı) tanımı:

Mikroplastikler, katkı maddeleri veya diğer maddelerin eklenmiş olabileceği katı polimer içeren parçacıklar olarak tanımlanır ve bu parçacıkların en az %1'i (w/w):

- Tüm boyutları ≤ 5 mm ise, veya
- Uzunluğu ≤ 15 mm ve uzunluk/çap oranı > 3 ise, mikroplastik olarak kabul edilir.

Tavsiye: Kimya sektörü açısından, CSRD sözlüğünde yer alan daha genel tanıma kıyasla daha ayrıntılı bir açıklama sunduğu için, ECHA tarafından sağlanan tanımın esas alınması önerilmektedir.

b. Mikroplastiklerin raporlanması – primer ve sekonder mikroplastikler

Açıklama/beyan yalnızca konu önemli (material) olduğunda gereklidir. İdeal olarak, birincil ve ikincil mikroplastikler iki ayrı Önemli Etki, Risk veya Fırsat (IRO) olarak ele alınmalıdır (hatta, iş faaliyetlerinin niteliğine bağlı olarak iki unsurdan daha fazlasına da ayrılabilir). Bu yaklaşım, birincil ve ikincil mikroplastiklerin önemliliğinin ayrı ayrı değerlendirilmesine olanak tanır ve önem arz etmeyen ikincil mikroplastiklere ilişkin raporlama zorunluluğundan kaçınmayı mümkün kılabilir. Öte yandan, önemlilik varsayımıyla hareket edildiğinde, ikincil mikroplastiklerin raporlanması elbette daha zordur çünkü bunların kesin olarak ölçülmesi neredeyse imkânsızdır. Ancak varsayımlar ve tahminler kullanılabilir ve bu durumda, kullanılan tüm hesaplama metodolojisiyle birlikte bu varsayımların da tam olarak açıklanması gerekir.

Not: Tanımı gereği, ikincil mikroplastikler büyük olasılıkla değer zincirinin aşağı yönlü kısmında yer alan bir IRO olacaktır; bu da raporlamaya ilişkin bazı istisnalara olanak tanır (örneğin, ESRS 2 {10.2} kapsamında geçiş hükümleri yoluyla).

c. Mikroplastiklerin raporlanması – önemlilik değerlendirmesi

Mikroplastiklere ilişkin raporlama, ESRS'nin farklı bölümlerinde yer almaktadır:

ESRS 2 AR 4-6

- AR 4. The sub-topics covered by the **materiality** assessment under ESRS E2 include:
- (a) **pollution** of air, water and **soil** (excluding GHG **emissions** and **waste**), **microplastics**, and **substances of concern**;
  - (b) **dependencies** on **ecosystem services** that help to mitigate pollution-related impacts.
- AR 5. In Phase 1, to locate where in its own operations and its upstream and downstream **value chain** the interface with nature takes place, the undertaking may consider:
- (a) the **site** locations of direct assets and operations and related upstream and downstream activities across the value chain;
  - (b) the site locations where **emissions** of water, **soil** and air pollutants occur; and
  - (c) the sectors or business units related to those emissions or to the production, use, distribution, commercialisation and import/export of microplastics, **substances of concern**, and **substances of very high concern**, on their own, in mixtures or in articles.
- AR 6. Phase 2 relates to the evaluation of the undertaking's impacts and **dependencies** for each material **site** or sector/business unit including by assessing the severity and likelihood of impacts on the environment and human health.

ESRS E2-4 AR 20-24

Disclosure Requirement E2-4 – Pollution of air, water and soil

- AR 20. The information to be provided on microplastics under paragraph 28(b) shall include microplastics that have been generated or used during production processes or that are procured, and that leave the undertaking's facilities as emissions, as products, or as part of products or services. Microplastics may be unintentionally produced when larger pieces of plastics like car tires or synthetic textiles wear and tear or may be deliberately manufactured and added to products for specific purposes (e.g., exfoliating beads in facial or body scrubs).
- AR 21. The volume of *pollutants* shall be presented in appropriate mass units, for example tonnes or kilogrammes.
- AR 22. The information required under this Disclosure Requirement shall be provided at the level of the reporting undertaking. However, the undertaking may disclose additional breakdown including information at *site* level or a breakdown of its *emissions* by type of source, by sector or by geographical area.
- AR 23. When providing contextual information on the emissions, the undertaking may consider:
- (a) the local air quality indices (AQI) for the area where the undertaking's air *pollution* occurs;
  - (b) the degree of urbanisation (DEGURBA) (⁶⁶) for the area where air pollution occurs; and
  - (c) the undertaking's percentage of the total *emissions* of *pollutants* to water and *soil* occurring in areas at water risk, including areas of high-water stress.
- AR 24. The information provided under this Disclosure Requirement may refer to information the undertaking is already required to report under other existing legislation (i.e., IED, E- PRTR, etc.).

ESRS E2-4 AR 26-28

Methodologies

- AR 26. When providing information on *pollutants* , the undertaking shall consider approaches for quantification in the following order of priority:
- (a) direct measurement of emissions, effluents or other *pollution* through the use of recognised continuous monitoring systems (e.g., AMS Automated Measuring Systems);
  - (b) periodic measurements;
  - (c) calculation based on *site* -specific data;
  - (d) calculation based on published pollution factors; and
  - (e) estimation.
- AR 27. Regarding the disclosure of methodologies required by paragraph 30, the undertaking shall consider:
- (a) whether its monitoring is carried out in accordance with EU *BREF* Standards or another relevant reference benchmark; and
  - (b) whether and how the calibration tests of the AMS were undertaken and the verification of periodic measurement by independent labs were ensured.

Sonuçlar:

- Mikroplastikler, Çift Yönlü Önemlilik Değerlendirmesi (DMA) kapsamında bir alt konu olarak ele alınmalı ve bu bağlamda, kirliliğin değer zincirinin hangi aşamasında gerçekleştiği ile işletme açısından bağımlılık ilişkilerine ilişkin bilgiler sunulmalıdır (ESRS 2 AR 4–6 vb.).
- Ayrıca, şirket tarafından üretilen, kullanılan veya tedarik edilen mikroplastik miktarlarının (ESRS E2-4 paragraf 26–28) ve bu mikroplastiklerin emisyon, ürün veya ürün ve hizmetlerin parçası olarak tesislerden ayrılan miktarlarının (ESRS E2-4 AP 20) açıklanması gerekmektedir.

- Raporlama, raporlama yapan kuruluş düzeyinde gerçekleştirilmelidir; ancak isteğe bağlı olarak iş birimi veya üretim tesisi bazında ek ayrıntılar sunulabilir.
- Kirlletici maddelerin hacmi uygun kütle birimleriyle (örneğin ton veya kilogram) ifade edilmelidir.

d. Mikroplastiklerin raporlanması – Operation Clean Sweep

Operation Clean Sweep, plastik değer zincirindeki şirketlerin gerekli granül (pellet) kaybı önleme önlemlerini uygulamalarında farkındalığı artırmayı, en iyi uygulamaları teşvik etmeyi ve rehberlik ile araçlar sunmayı amaçlayan gönüllü ve ücretsiz bir programdır.

(Kaynak: <https://www.opcleansweep.eu/>)

Program tamamen gönüllülük esasına dayandığı için, politika, hedef ve girişimlere ilişkin raporlama yapılırken örnek olarak dahil edilebilir; ancak tüm raporlamaların yine de ESRS gereklilikleriyle uyumlu olması gerekmektedir. Bir şirket yalnızca girişimin imzacısı değil de sertifikalı katılımcıysa, OCS kapsamında yer alan çeşitli unsurlar, CSRD kapsamında mikroplastiklere ilişkin raporlamada faydalı olabilir, örneğin:

- Sertifikasyonun 1. maddesi kapsamında talep edilen kendi operasyonlarına yönelik risk değerlendirmesi, Çift Yönlü Önemlilik Değerlendirmesi (DMA) ve Önemli Etki, Risk ve Fırsatların (IRO'ların) belirlenmesi açısından son derece faydalı olacaktır.
- Aynı durum, OCS kapsamında talep edilen politika, hedef vb. bilgiler için de geçerlidir.

Ancak OCS, büyük ölçüde yalnızca şirketin kendi operasyonlarına odaklanmakta ve değer zincirini büyük ölçüde göz ardı etmektedir. Bunun tek istisnası, oldukça genel ifadeyle sunulan 6. madde olan "İş ortaklarını aynı hedef doğrultusunda teşvik etmek"tir. Bu nedenle, CSRD raporlamasında OCS bilgilerini kullanan bir şirketin, söz konusu bilgileri değer zinciriyle ilgili hususlarla (DMA ve diğer açıklamalar için) tamamlaması gerekecektir.

o Kirlilik – Endişe verici maddeler (SoCs)

a. Endişe verici maddelerin raporlanması – eşik

Raporlamanın temeli önemlilik değerlendirmesidir. Bir sürdürülebilirlik konusunun önemli olduğu sonucuna varıldıysa, şirket söz konusu konuya ilişkin açıklama gerekliliklerinde belirtilen bilgileri raporlamak zorundadır (ESRS 1 paragraf 30–33). Şirket, önemlilik için kullanılacak karar kriterlerini (uygun eşik değerler dâhil) kendi belirleyebilir ancak bu kriterleri nasıl oluşturduğunu açıklamak zorundadır. Temel olarak, şirketler önemlilik değerlendirme yoluyla kirleticilere ve ilgili açıklama gerekliliklerine (DR) öncelik verebilir. Bir kirlletici madde önemli olarak değerlendirilmezse raporlanması gerekmez.

Uygulamada, raporlanması gereken kirleticilerin belirlenmesi için iki seçenek bulunmaktadır:

1. Önemlilik Değerlendirmesi (DMA) adımı: Her kirlletici türüne özgü olarak Önemli Etki, Risk ve Fırsatları (IRO'lar) tanımlayabilir ve değerlendirebilirsiniz. Etki ya da finansal

önemlilik puanı düşük olan kirleticiler, tanımlanmış eşik değerin altında kalacak ve önemli (material) sayılmayacaktır. IRO'nun tanımlanması ve değerlendirilmesi elbette gerekçelendirilmelidir. Çift Yönlü Önemlilik (Double Materiality) adımı, sürdürülebilirlik konuları genelinde eşik değerler belirlenmektedir.

2. Göstergeler için önemlilik değerlendirmesi: ESRS 1-34'te belirtildiği üzere (aşağıda yer verilen alıntıya bakınız), göstergeler (metrics) için, belirli bir bilginin önemli olmadığı değerlendirilmişse, bu bilgiyi açıklamaktan kaçınılabilirsiniz. Bu durumda, bilginin önemliliğinin nasıl değerlendirildiğini gerekçelendirmeniz gerekir. Örneğin, ağırlık-ağırlık (w/w) oranları gibi sektörel standartları kullanabilirsiniz. Ancak her bir madde için, bu oranın sektör paydaşları, bilimsel uzmanlar veya düzenleyici otoriteler tarafından kabul görmüş bir eşik değeri olduğunu gerekçelendirmeniz gerekir. W/w oranı genel olarak önerilmemektedir, çünkü her maddeye uygulanabilir değildir. Bazı maddeler, çok küçük miktarlarda dahi insan sağlığı veya biyolojik çeşitlilik üzerinde büyük etkilere neden olabilir. Bu durum, bir sürdürülebilirlik konusunun özgül önemliliği değerlendirilirken gerekçelendirme sürecinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

34. When disclosing information on *metrics* for a material *sustainability matter* according to the Metrics and Targets section of the relevant topical ESRS, the undertaking:
  - (a) shall include the information prescribed by a Disclosure Requirement if it assesses such information to be material; and
  - (b) may omit the information prescribed by a datapoint of a Disclosure Requirement if it assesses such information to be not material and concludes that such information is not needed to meet the objective of the Disclosure Requirement.
35. If the undertaking omits the information prescribed by a datapoint that derives from other EU legislation listed in Appendix B of ESRS 2, it shall explicitly state that the information in question is "not material".
36. The undertaking shall establish how it applies criteria, including appropriate thresholds, to determine:
  - (a) the information it discloses on *metrics* for a material sustainability matter according to the Metrics and Targets section of the relevant topical ESRS, in accordance with paragraph 34; and
  - (b) the information to be disclosed as entity-specific disclosures.

b. Endişe verici maddelerin raporlanması – Tehlike sınıflarına ayrıştırma (disaggregation) ve çifte sayım

Endişe verici maddelerin (SoC) raporlanmasında miktarların sunumuna ilişkin birkaç farklı yöntem bulunmaktadır:

- Bir yöntem, tehlike sınıfına göre raporlama yapmaktır. Ancak bazı maddeler birden fazla tehlike sınıfına girebildiğinden bu yöntem çifte sayım riskini beraberinde getirebilir. Bu durumda, raporunuzda çifte sayımın ne ölçüde gerçekleştiğini ve hangi durumlarda ortaya çıktığını açıklayan bağlamsal bir açıklama sunabilirsiniz.
- Başka bir yöntem ise madde bazında raporlama yaparak, her bir maddenin hangi tehlike kategorisine girdiğini haritalamaktır. Bu yaklaşım, çifte sayımın bir kısmını önlemeye yardımcı olurken tehlike sınıflandırmasına ilişkin detayların korunmasını sağlar. Ayrıca verileri madde düzeyinde tutmak, veri toplama sürecini de sadeleştirir.
- Bazı şirketler, SoC ve SVHC'leri (yüksek düzeyde endişe verici maddeler) birbirinden ayırarak raporlama yapar ve bu iki grubu ECHA'nın tanımladığı üç ana tehlike sınıfına göre (Çevresel, Sağlık ve Fiziksel) ayırır. [ECHA sınıflandırmasına dair link.](#)
- Yönerge, SoC konusunu oldukça genel bıraktığı için yukarıda açıklanan üç yöntemin dışında başka yorumlar da mevcut olabilir ve bu yorumlar, ESRS hükümleriyle uyumlu olduğu sürece kullanılabilir.

Mevcut raporlama gereklilikleri doğrultusunda, her raporda bir miktar çifte sayımın bulunması beklenmektedir. Bu durum, açıklanan bilgilerin bağlam içinde sunulmasının ne denli önemli olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır.

c. Emisyonların raporlanması – hesaplamalar

ESRS, emisyonların hesaplanması mı yoksa ölçülmesi mi gerektiğine dair bir zorunluluk getirmemektedir. Genel olarak, ESRS 1 Ek B – Bilgilerin Niteliksel Özellikleri bölümünde yer alan ifadeye göre (aşağıdaki alıntıya bakınız), başka bilgi kaynağı bulunmadığı durumlarda tahminler ve vekil veriler (proxies) kullanılabilir ve bu verilerin bu şekilde tanımlanması gerekir. Bu durumda kullanılan metodoloji ve varsayımların da paylaşılması zorunludur. Emisyonlar için iyi bir başlangıç noktası, üretim tesislerinizin resmi emisyon kayıtlarıdır

QC 9. Information can be accurate without being perfectly precise in all respects. Accurate information implies that the undertaking has implemented adequate processes and internal controls to avoid material errors or material misstatements. As such, estimates shall be presented with a clear emphasis on their possible limitations and associated uncertainty (see section 7.2 of this Standard). The amount of precision needed and attainable, and the factors that make information accurate, depend on the nature of the information and the nature of the matters it addresses. For example, accuracy requires that:

- (a) factual information is free from material error;
- (b) descriptions are precise;
- (c) estimates, approximations and forecasts are clearly identified as such;
- (d) no material errors have been made in selecting and applying an appropriate process for developing an estimate, approximation or forecast, and the inputs to that process are reasonable and supportable;
- (e) assertions are reasonable and based on information of sufficient quality and quantity; and
- (f) information about judgements about the future faithfully reflects both those judgements and the information on which they are based.

o Biyoçeşitlilik

a. Biyoçeşitliliğin raporlanması – içgörüler

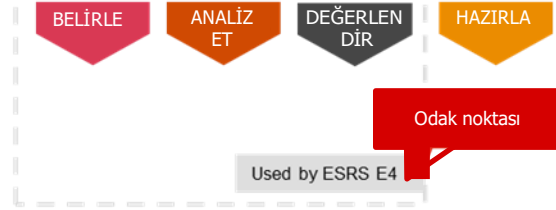
Biyoçeşitlilik, kimya şirketleri için zorlu bir konudur. Türler, ekosistemler ve ekosistem hizmetleri üzerindeki etkiler, hem şirketin kendi operasyonları hem de değer zincirinin aşağı ve yukarı yönleri açısından ele alınması güç konulardır. Bu nedenle burada, biyoçeşitlilikle bağlantılı açıklamalara nasıl yaklaşılabileceğine dair ilk içgörüler sunulmaktadır.

ESRS, özellikle Çift Yönlü Önemlilik Değerlendirmesi sürecinin bir parçası olarak LEAP yaklaşımına (örneğin, ESRS 2 AR 1.) atıfta bulunmaktadır. IRO tanımlaması için LEAP yaklaşımının ilk üç adımı aşağıdaki şemada açıklanmıştır

TNFD'nin LEAP yaklaşımının ilk üç aşaması nelerdir?

Kuruluş, **önemlilik değerlendirmesini** TNFD'nin LEAP yaklaşımının ilk üç aşamasıyla uyumlu şekilde gerçekleştirmeyi gözden geçirebilir.

=zorunlu değil

Biyçeşitliliğe hassas alanlar hakkında

İlgili sahaları BELİRLE	Gerçek ve potansiyel etkileri ve bağımlılıkları ANALİZ ET	"Material" risk ve fırsatları DEĞERLENDİR
Direkt varlıklar, operasyonlar ve ilgili değer zinciri faaliyetleri nerede? • Konumları listeleyin	İş süreçleri ve faaliyetler nelerdir? • İş süreçleri ve faaliyetleri belirtin	Fiziksel riskler
Faaliyetler hangi biyomlar ve ekosistemlerle etkileşim halinde? • Biyomları listeleyin	Gerçek ve potansiyel etkiler ve bağımlılıkları nelerdir? • Etkileri ve bağımlılıkları belirtin	Geçiş riskleri
Her bir lokasyondaki güncel biyçeşitlilik entegrasyonu ve önemi ne durumda? • Örn. Tehlike altındaki türler, ormansızlaşma vb. • Biyçeşitlilik bakımından hassas alanlara yakın lokasyonları listeleyin	Etkilerin boyutu, ölçeği, gerçekleşme sıklığı ve zaman çerçevesi nedir? • Boyut, ölçek, sıklık ve zaman çerçevesi belirtin • Örn. Riske yatkın alanlarda bulunan tedarikçi %'si	Sistematik riske katkı
Bu "material" sahaların doğasıyla etkileşim içinde olan sektörler, iş birimleri, değer zincirleri ya da varlık sınıfları nelerdir? • Sektörleri belirtin	Biyçeşitlilik ve doğaya olan bağımlılıkların (ham madde, doğal kaynaklar ve ekosistem hizmetleri dahil olmak üzere) büyüklüğü ve ölçeği nedir? • Bağımlılıkların boyutunu ve ölçeğini belirtin	Fırsatlar

Odak noktası

TNFD, doğayla ilişkili "material" risk ve fırsatların doğru bir şekilde tespit edilmesi için **konum/lokasyon bazlı yaklaşımların** önemini vurguluyor.

LEAP yaklaşımının birçok basamağında **ENCORE** kullanılabilir.

Ancak, değerlendirme sürecinde kullanılan çerçeveler ile araçlar arasında bir ayırım yapılması gerekmektedir. ENCORE, IBAT veya Biodiversity Risk Filter gibi bazı araçlar, sektör düzeyinde analiz yapmak için kullanılabilir.

Doğayla İlgili Finansal Beyan Görev Gücü (TNFD), çerçeveye ve '[biyomlar](#)' gibi konulara ilişkin çeşitli rehber kaynaklar yayımlamıştır ve bu kaynaklar iyi bir başlangıç noktası olabilir. Ayrıca kimya sektörüne özgü sektör rehberi niteliğinde olan "[Additional sector guidance Chemicals](#)" başlıklı doküman da ek bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Göstergeler ve hedefler söz konusu olduğunda ise TNFD, türler üzerindeki etkilere bağlı bazı örnekler de sunmaktadır:

Illustrative examples	
Sub-topic	Example of targets
Impact drivers 	- Reduce to zero by 31 December 2025 the quantity of primary commodities sourced from land deforested since 2020. - Reduce by X% pesticide use per area of cropland in areas interacted with by 2030 relative to 2020 levels.
Impact on state of species 	100% of land areas interacted with in the direct operations and value chain assessed for the presence of threatened species by 2025 are under effective management by 2030 to reduce threats, improve species health and increase species population.

Source: [The TNFD Nature-related Risk and Opportunity Management and Disclosure Framework Beta v0.4 Annex 4.8 Guidance on Target Setting - March 2023](#)

b. Biyoçeşitliliğin raporlanması – geçiş planı

Beyan Gerekliliği E4.1, geçiş planına ve biyoçeşitlilik ile ekosistemlerin strateji ve iş modellerinde dikkate alınmasına ilişkin açıklama gerekliliğini tanımlar. Bu gereklilik, kuruluşun ESRS 2 SBM-3 kapsamında açıkladığı bilgilere atıfta bulunabileceğini belirtmektedir.

Disclosure Requirement E4-1 – Transition plan and consideration of biodiversity and ecosystems in strategy and business model

11. The undertaking shall disclose how its biodiversity and ecosystem impacts, dependencies, risks and opportunities originate from and trigger adaptation of its strategy and business model.
12. The objective of this Disclosure Requirement is to enable an understanding of the resilience of the undertaking's strategy and **business model** in relation to **biodiversity** and **ecosystems**, and of the compatibility of the undertaking's strategy and business model with regard to relevant local, national and global public policy **targets** related to biodiversity and ecosystems.
13. The undertaking shall describe the resilience of its strategy and **business model** in relation to **biodiversity** and **ecosystems**. The description shall include:
  - (a) an assessment of the resilience of the current business model and strategy to biodiversity and ecosystems-related physical, transition and systemic risks;
  - (b) the scope of the resilience analysis in relation to the undertaking's own operations and its upstream and downstream value chain and in relation to the risks considered in that analysis;
  - (c) the key assumptions made;
  - (d) the time horizons used;
  - (e) the results of the resilience analysis; and
  - (f) the involvement of stakeholders, including, where appropriate, holders of indigenous and local knowledge.
14. If information specified in this disclosure requirement is disclosed by the undertaking as part of the information required under ESRS 2 SBM-3, the undertaking may refer to the information it has disclosed under ESRS 2 SBM-3.
15. The undertaking may disclose its **transition plan** to improve and, ultimately, achieve alignment of its **business model** and strategy with the vision of the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework and its relevant goals and targets, the EU Biodiversity Strategy for 2030, and with respecting **planetary boundaries** related to biosphere integrity and **land-system change**.

Sonuçlar:

- Bu açıklama yükümlülüğünde belirtilen bilgilerin teşebbüs tarafından ESRS 2 SBM-3 kapsamında gerekli olan bilgilerin bir parçası olarak açıklanması halinde, teşebbüs ESRS 2 SBM-3 kapsamında açıkladığı bilgilere atıfta bulunabilir.
- Açıklamanın tekrarlanması gerekli değildir.

○ **Kaynak kullanımı**

- a. Ofis mobilyaları veya üretim/hizmetle doğrudan ilişkili olmayan diğer kaynaklara ilişkin kaynak girişlerinin raporlanması

Kaynak girişlerine bakıldığında, kimya şirketleri ürün ve hizmetleriyle 'doğrudan' ilişkili kaynaklar (örneğin hammadde) ile 'dolaylı' ilişkili kaynakları (örneğin ofis mobilyaları) birbirinden ayırmaktadır. Bu bölümde, bu iki kaynak girişi kategorisinin nasıl doğru şekilde raporlanması gerektiği açıklanacaktır.

Açıklama Gerekliği E5-4 – Kaynak Girişleri, açıklanacak bilgilerin maddi etkiler, riskler ve fırsatlarla ilgili olması gerektiğini belirtmektedir.

Disclosure Requirement E5-4 – Resource inflows

28. The undertaking shall disclose information on its resource inflows related to its material impacts, risks and opportunities.
29. The objective of this Disclosure Requirement is to enable an understanding of the resource use in the undertaking's own operations and its upstream value chain.

ESRS 5 - Ek A: AR 21, kapsanabilecek kaynak girişi kategorilerini belirtmektedir.

Disclosure Requirement E5-4 - Resource inflows

- AR 21. **Resource inflows** may cover the following categories: IT equipment, textiles, furniture, buildings, heavy machinery, mid-weight machinery, light machinery, heavy transport, mid-weight transport, light transport and warehousing equipment. With regard to materials, resource inflow indicators include raw materials, **associated process materials**, and semi-manufactured goods or parts.
- AR 22. When the undertaking is subject to paragraph 31, it may also provide transparency on the materials that are sourced from **by-products/waste** stream (e.g., offcuts of a material that has not previously been in a product).
- AR 23. The denominator of the percentage indicator required under paragraphs 31(b) and 31(c) is the overall total weight of materials used during the reporting period.
- AR 24. The reported usage data are to reflect the material in its original state, and not to be presented with further data manipulation, such as reporting it as "dry weight".
- AR 25. In cases where there is an overlap between categories of reused, recycled, the undertaking shall specify how double counting was avoided and the choices that were made.

ESRS 1 paragraf 34, göstergeler (metrics) için, eğer bir bilginin önemli olmadığı değerlendirilmişse, kuruluşun bu bilgiyi açıklamaktan kaçınabileceğini belirtmektedir.

34. When disclosing information on **metrics** for a material **sustainability matter** according to the Metrics and Targets section of the relevant topical ESRS, the undertaking:
- (a) shall include the information prescribed by a Disclosure Requirement if it assesses such information to be material; and
  - (b) may omit the information prescribed by a datapoint of a Disclosure Requirement if it assesses such information to be not material and concludes that such information is not needed to meet the objective of the Disclosure Requirement.

ESRS 1 paragraf 31, bilginin kayda değer özelliklerini ayrıntılandırmaktadır.

31. The applicable information prescribed within a Disclosure Requirement, including its datapoints, or an entity-specific disclosure, shall be disclosed when the undertaking assesses, as part of its assessment of material information, that the information is relevant from one or more of the following perspectives:
- (a) the significance of the information in relation to the matter it purports to depict or explain; or
  - (b) the capacity of such information to meet the users' decision-making needs, including the needs of primary users of general-purpose financial reporting described in paragraph 48 and/or the needs of users whose principal interest is in information about the undertaking's impacts.

Sonuçlar:

- Eğer maddi konulara ilişkin veri noktaları önemli/değerli bulunmazsa, bunlara raporda yer verilmeyebilir; ancak bu durumun gerekçesi raporda açıklanmalıdır.
  - Açıklama Gerekliliği E5-4 paragraf 31, yalnızca raporlama döneminde kuruluşun ürün ve hizmetlerini üretmek için kullanılan kaynak girişlerinin ilgili olduğunu belirtmektedir.
    - Örneğin, masa veya sandalye gibi mobilyalar (özellikle kimya sektöründe) genellikle ürün ve hizmetlerle doğrudan ilişkili değildir.
    - Ayrıca mobilyalar genellikle birden fazla raporlama döneminde kullanıldığından, bunları tek bir raporlama dönemine atamak zordur.
  - Bilginin önemliliği (Information relevance): Yani, bilginin önemi ve kullanıcıların karar alma süreçlerine katkı sağlama kapasitesi sağlanmıyorsa, bu bilgi ilgili kabul edilmez.
- Mobilyaların raporlamadan hariç tutulmasına karşı görüş: ESRS E5-4 AR 21, mobilyaların da bir kaynak girişi kategorisi olabileceğini belirtmektedir; bu da, eğer önemli bulunursa, potansiyel bir kaynak girişi kategorisi olarak yorumlanabilir.

b. Hibrit ve karışık malzemelere ilişkin raporlama

Şu an itibarıyla, EFRAG hibrit/karışık malzemelerin nasıl ele alınacağına dair özel bir rehber sunmamaktadır. Bu konudaki tek yönlendirici açıklama gerekliliği, Açıklama Gerekliliği E5-4 – Kaynak Girişleri paragraf 32'dir.

ECHA tanımı ve AB kimya mevzuatına göre, karışımlar madde olarak kabul edilmez. Karışım, iki veya daha fazla maddenin birleşimi veya çözeltisidir. Kimyasal bileşikler A ve B bir araya getirildiğinde reaksiyona girmezse, bu bir madde değil, bir karışımdır. Örneğin, şampuanlar, deterjanlar, boyalar gibi ürünler karışıma örnek olarak verilebilir.

Disclosure Requirement E5-4 – Resource inflows

28. The undertaking shall disclose information on its resource inflows related to its material impacts, risks and opportunities.
29. The objective of this Disclosure Requirement is to enable an understanding of the resource use in the undertaking's own operations and its upstream value chain.
30. The disclosure required by paragraph 28 shall include a description of its **resource inflows** where material: products (including **packaging**) and materials (specifying critical raw materials and rare earths), water and property, plant and equipment used in the undertaking's own operations and along its upstream value chain.
31. When an undertaking assesses that resource inflows is a material sustainability matter, it shall disclose the following information about the materials used to manufacture the undertaking's products and services during the reporting period, in tonnes or kilogrammes:
  - (a) the overall total weight of products and technical and biological materials used during the reporting period;
  - (b) the percentage of biological materials (and biofuels used for non-energy purposes) used to manufacture the undertaking's products and services (including **packaging**) that is sustainably sourced, with the information on the certification scheme used and on the application of the cascading principle; and
  - (c) the weight in both absolute value and percentage, of secondary reused or recycled components, secondary intermediary products and secondary materials used to manufacture the undertaking's products and services (including packaging).
32. The undertaking shall provide information on the methodologies used to calculate the data. It shall specify whether the data is sourced from direct measurement or estimations, and disclose the key assumptions used.

Sonuçlar:

- EFRAG'a özgü bir rehberlik olmaksızın, hibrit/karışık malzemelerin, ESRS E5 paragraf 32'de belirtildiği gibi tam olarak açıklanması gereken bileşen listeleri ve uygun varsayımlar kullanılarak ayrıştırılarak raporlanmasını öneriyoruz.
- Daha sonra farklı malzemeler, ideal olarak saf ve karışık miktarları birleştirdiğine dair bir notla birlikte ilgili hammadde miktarlarına eklenebilir.
- Bir miktarın saf ve karışık kaynaklardan kaynaklandığı her yerde, bu bilginin kolayca

elde edilebilir olması ve daha fazla şeffaflık sağlaması nedeniyle, hibrit/karışık malzemelerden kaynaklanan oran veya miktarları belirten ek bir satır kalemi eklenmesini öneriyoruz.

- **Sosyal**

- a. Etkilenen topluluklar hakkında raporlama

Bu bölüm, etkilenen topluluklar üzerindeki etkilere ilişkin anlatımın en iyi şekilde nasıl sunulacağı ve topluluklarla ne tür bir katılımın gerekli olduğu ile ilgilidir.

Etkilerin, risklerin ve fırsatların belirlenmesine yönelik genel yaklaşım doğrultusunda, hem teşebbüs tarafından hem de toplulukların kendileri tarafından belirlenen etkiler dikkate alınmalıdır (ESRS 2 IRO-1 Önemli etkilerin, risklerin ve fırsatların belirlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik süreçlerin tanımı). Bir riskin önemli kabul edilip edilmediği daha sonra ikili önemlilik değerlendirmesinde değerlendirilmelidir.

ESRS S3 paragraf 8 (ve ESRS S3'ün tamamı) fiili ve potansiyel etkilerin dahil edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Disclosure Requirement IRO-1 - Description of the process to identify and assess material impacts, risks and opportunities

51. The undertaking shall disclose its process to identify its impacts, risks and opportunities and to assess which ones are material.
52. The objective of this Disclosure Requirement is to provide an understanding of the process through which the undertaking identifies **impacts, risks** and **opportunities** and assesses their **materiality**, as the basis for determining the disclosures in its **sustainability statement** (see ESRS 1 chapter 3 and its related Application Requirements, which set out requirements and principles regarding the process to identify and assess material impacts, risks and opportunities based on the principle of double materiality).
53. The undertaking shall disclose the following information:
  - (a) a description of the methodologies and assumptions applied in the described process;
  - (b) an overview of the process to identify, assess, prioritise and monitor the undertaking's potential and actual **impacts** on people and the environment, informed by the undertaking's due diligence process, including an explanation of whether and how the process:
    - i. focusses on specific activities, business relationships, geographies or other factors that give rise to heightened risk of adverse impacts;
    - ii. considers the impacts with which the undertaking is involved through its own operations or as a result of its business relationships;
  - iii. includes consultation with affected **stakeholders** to understand how they may be impacted and with external experts;
  - iv. prioritises negative impacts based on their relative severity and likelihood, (see ESRS 1 section 3.4 *Impact materiality*) and, if applicable, positive impacts on their relative scale, scope and likelihood, and determines which sustainability matters are material for reporting purposes, including the qualitative or quantitative thresholds and other criteria used as prescribed by ESRS 1 section 3.4 *Impact materiality*;

ESRS S3 paragraf 21'e göre teşebbüsler, etkilenen toplulukların bakış açılarının riskleri yönetmek için kararlarına veya faaliyetlerine yön verip vermediğini ve nasıl yön verdiğini açıklayacaktır.

Disclosure Requirement S3-2 – Processes for engaging with affected communities about impacts

19. The undertaking shall disclose its general processes for engaging with affected communities and their representatives about actual and potential impacts on them.
20. The objective of this Disclosure Requirement is to enable an understanding of whether and how the undertaking engages, as part of its ongoing due diligence process, with affected communities, their legitimate representatives, or with **credible proxies**, about material actual and potential positive and/or negative impacts that do or are likely to affect them, and whether and how perspectives of **affected communities** are taken into account in the decision-making processes of the undertaking.
21. The undertaking shall disclose whether and how the perspectives of **affected communities** inform its decisions or activities aimed at managing actual and potential impacts on communities. This shall include, where relevant, an explanation of:
  - (a) whether engagement occurs with affected communities or their **legitimate representatives** directly, or with **credible proxies** that have insight into their situation;
  - (b) the stage(s) at which engagement occurs, the type of engagement, and the frequency of the engagement;
  - (c) the function and the most senior role within the undertaking that has operational responsibility for ensuring this engagement happens, and that the results inform the undertaking's approach;
  - (d) where applicable, how the undertaking assesses the effectiveness of its engagement with affected communities, including, where relevant, any agreements or outcomes that result.
22. Where applicable, the undertaking shall disclose the steps it takes to gain insight into the perspectives of **affected communities** that may be particularly vulnerable to impacts and/or marginalised, and into the perspective of specific groups within the affected communities, such as women and girls.

Sonuçlar:

- Hem teşebbüsten hem de topluluklardan kaynaklanan fiili ve potansiyel etkiler, ESRS S3 kapsamındaki tüm değerlendirmelere ve açıklamalara dahil edilmelidir.
- Anlatım açısından, daha muhafazakar bir yaklaşım, daha güçlü bir hesap verebilirlik duygusu aktardığı için birinci şahıs anlatımı (yani biz, şirket) kullanmaktır.
- Bu bölüm, açıklamanın şirketin bakış açısından yapılması gereken etkilenen topluluklarla ilgili ESRS S3-1 Politikaları gibi diğer açıklama gerekliliklerinin anlatımıyla da uyumlu olmalıdır.
- Bununla birlikte, işletmeler, bir etkinin şirket içinden mi yoksa dış paydaşlardan mı, yani bir topluluk tarafından mı tespit edildiğine dair bilgi sağlayan etki tespit sürecini açıklayabilir ve açıklamalıdır (ESRS 2 IRO-1 paragraf 53).

e. Birlikte Çalışabilirlik

CSRD, AB'de faaliyet gösteren şirketler için sürdürülebilirlik raporlamasının uyumlaştırılması amacıyla yürürlüğe girmiştir. Ancak, özel kurumlar için açıklama gereklilikleri sağlayan ve CSRD'nin yürürlüğe girmesinden çok önce şirketler tarafından kullanılan tanınmış küresel çerçeveler vardır. ESRS bunlar temel alınarak geliştirilmiştir.

Bunu göz önünde bulunduran EFRAG, GRI, Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) ve Doğa ile İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TNFD) ile işbirliği içinde, şirketlerin ESRS'de ve bu açıklama gereklilikleri ile bağlantılarda gezinmelerine yardımcı olmak için üç birlikte çalışabilirlik haritası yayınlamıştır.

EFRAG ve CDP, ESRS ile CDP anketi arasında kapsamlı bir birlikte çalışabilirlik olduğunu duyurmuştur. Haritalama çalışmaları CDP ve ESRS E1 İklim değişikliği arasında önemli bir ortaklık olduğunu göstermiştir. Haritanın 2025 yılının ilk çeyreğinde yayınlanması beklenmektedir.

EFRAG, gönüllü Eko-Yönetim ve Denetim Programı (EMAS) ile Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları arasında bir eşleştirme yayınlamıştır.

WWF, WWF Risk Filtresi Paketinin ESRS E3 Su ve Deniz kaynakları ile E4 Biyoçeşitlilik ve Ekosistemlerin açıklanmasını nasıl destekleyebileceğine ilişkin bir kılavuz yayınlamıştır.

f. Faydalı linkler/bağlantılar ve kaynaklar

Aşağıda, CSRD sürecinizde size yardımcı olabilecek bir dizi kaynağı (tamamlayıcı olmayan şekilde) listeledik:

Grup	Kaynak	Açıklama
DMA	SASB	SASB (Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu), kamu şirketlerinin sürdürülebilirlikle ilgili önemli bilgileri yatırımcılara açıklamasına yardımcı olmak için sektöre özgü standartlar geliştiren bağımsız bir kuruluştur.
DMA	MSCI	MSCI Önemlilik konuları
DMA	EFRAG IG I	EFRAG'dan çifte önemlilik değerlendirmesine ilişkin Uygulama Rehberi.
ESRS - E3	WWF Water Risk Filter	WWF Su Risk Filtresi, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından şirketlerin ve yatırımcıların faaliyetleri, değer zincirleri ve yatırımları genelinde suyla ilgili riskleri değerlendirmelerine ve bunlara yanıt vermelerine yardımcı olmak için geliştirilen ücretsiz bir çevrimiçi araçtır.

ESRS - E3	Water stress index	Dünya Kaynakları Enstitüsü'nden (WRI), toplam su çekimlerinin mevcut yenilenebilir arzlara oranını değerlendiren ve belirli bir alandaki su kaynaklarının rekabet düzeyini ve potansiyel kıtlığını gösteren bir ölçüdür.
ESRS - E3-E4	LEAP methodology for biodiversity impact	Doğa ile İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TNFD) tarafından geliştirilen bu çerçeve, kuruluşların doğa ile ilgili risklerini ve bağımlılıklarını tanımlamalarına, değerlendirmelerine ve bunlara ilişkin stratejiler ve açıklamalar hazırlamalarına yardımcı olmaktadır.
ESRS – E2	OCS	Operations Clean Sweep, çevreye plastik pelet kayıplarını önlemeyi ve böylece mikroplastik sorununu ele almayı amaçlayan bir sertifikadır. Kopolyester peletler ve asetat pulları gibi malzemelerin üretim sürecinde kalmasını ve çevreyi kirletmemesini sağlamak için en iyi uygulamaların hayata geçirilmesini içerir.
ESRS – E2	REACH	Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması (REACH), insan sağlığı ve çevrenin kimyasallardan kaynaklanan risklere karşı yüksek düzeyde korunmasını sağlamayı amaçlayan bir Avrupa Birliği düzenlemesidir.
ESRS-G	Corruption perception index	Uluslararası Şeffaflık Örgütü, dünya genelindeki ülkelerde algılanan kamu sektörü yolsuzluk düzeylerini ölçen yıllık bir sıralamadır.
Genel	GRI	Küresel Raporlama Girişimi (GRI), işletmelerin, hükümetlerin ve diğer kuruluşların iklim değişikliği, insan hakları ve yolsuzluk gibi konulardaki etkilerini anlamalarına ve iletmelerine yardımcı olan uluslararası bağımsız bir standart kuruluştur.
Genel	CDP	Carbon Disclosure Project (CDP), şirketlerin, şehirlerin, eyaletlerin ve bölgelerin çevresel etkilerini yönetebilmeleri amacıyla bir raporlama sistemi yürüten küresel, kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur.

Genel	Commission FAQ Nov 2024	Kasım 2024'te Komisyon, CSRD raporlamasına ilişkin bazı temel soruları yanıtlayan yeni bir SSS (Sıkça Sorulan Sorular) dokümanı yayımlamıştır. Bu doküman, EFRAG tarafından şimdiye kadar yayımlanan Uygulama Rehberi'ni (IG) tamamlayıcı niteliktedir.

5. CSRD'nin ötesine geçmek ve emeklerinizin karşılığını almak

Şirketiniz İçin Değer Yaratmak Amacıyla CSRD'nin Ötesine Geçmek

Günümüzün hızla değişen iş dünyasında sürdürülebilirlik artık yalnızca bir uyum yükümlülüğü değil, şirketler için önemli ölçüde değer yaratabilecek stratejik bir zorunluluktur. Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), sürdürülebilirlik raporlaması için sağlam bir çerçeve sunar; ancak gerçek anlamda değer yaratmak için şirketlerin yalnızca uyum sağlamanın ötesine geçerek sürdürülebilirliği temel iş stratejilerine entegre etmeleri gerekmektedir.

CSRD'nin temel bileşenlerinden biri olan Çift Yönlü Önemlilik Değerlendirmesi (DMA), şirketlerin hem finansal önemliliği (sürdürülebilirlik konularının şirketin finansal performansını nasıl etkilediği) hem de etki önemliliğini (şirketin çevresel ve sosyal konular üzerindeki etkisi) değerlendirmesini zorunlu kılar. Bu çift yönlü bakış açısı, şirketlerin maddi ESG etkilerini, risklerini ve fırsatlarını tanımlayıp niceliksel olarak değerlendirmelerine olanak tanır ve sürdürülebilirlik perspektiflerini kapsamlı bir şekilde anlamalarını sağlar.

CSRD'ye uyum sağlamak elbette gereklidir; ancak uzun vadeli değer yaratmayı hedefleyen şirketler, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) faktörlerini stratejik etkenler olarak benimsemelidir. ESG'nin günlük faaliyetlere ve karar alma süreçlerine entegre edilmesi, yalnızca faaliyet izninin sürdürülmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda şirketin gelecekteki başarısını da güvence altına alır. Etik davranışa, şeffaflığa ve sürdürülebilirliğe öncelik veren şirketler krizleri önlemede daha başarılı olur, paydaş güvenini korur ve rekabet avantajı elde eder.

ESG Entegrasyonu Yoluyla Değer Yaratımı

ESG'nin temel iş stratejisine entegre edilmesi, çeşitli yollarla değer yaratımını destekleyebilir:

- **Risk yönetimi ve değer korunması:** Çevresel ve sosyal riskleri proaktif bir şekilde yöneten şirketler, uzun vadede oluşabilecek ciddi sonuçlardan — finansal kayıplar, düzenleyici yaptırımlar ve itibar zedelenmesi gibi — kaçınabilirler. Örneğin, Volkswagen'in emisyon skandalı ve Rana Plaza fabrika çöküşü, sürdürülebilirlik konularının ihmal edilmesinin ne denli ağır sonuçlara yol açabileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

- **Maliyet ve verimlilik iyileştirmesi:** ÇSY uygulamalarının benimsenmesi, maliyetlerin düşmesine ve verimliliğin artmasına yol açabilir. Net sıfır girişimlerine, kaynak verimliliğine ve sürdürülebilir uygulamalara odaklanan şirketler genellikle daha iyi finansal performans ve operasyonel verimlilik elde etmektedir.
- **Yetenekleri çekme ve elde tutma:** Güçlü bir ÇSY stratejisi, bir şirketin en iyi yetenekleri çekme ve elde tutma becerisini geliştirebilir. Çalışanlar, değerleriyle örtüşen ve sürdürülebilirliğe bağlılık gösteren şirketlerde çalışmayı giderek daha fazla istemektedir.
- **Sermayeye erişim:** Güçlü bir ÇSY performansına sahip şirketler daha düşük sermaye maliyetleri elde edebilir, finansal kurumlar onları daha düşük riskli olarak gördükleri için daha ucuz borç ve öz sermaye finansmanına erişim sağlayabilir.
- **Müşteri sadakati ve pazar farklılaşması:** Tüketiciler satın alma kararlarını giderek artan bir şekilde bir şirketin sürdürülebilirlik performansına göre vermektedir. ÇSY'ye gerçek bir bağlılık gösteren şirketler, müşteriler arasında daha fazla güven ve sadakat oluşturabilir ve kendilerini pazarda farklılaştırabilir.

CSRD'nin ötesine geçmek için stratejik adımlar

CSRD'nin ötesine geçmek ve değer yaratmak için şirketler aşağıdaki stratejik adımları dikkate almalıdır:

- **Bütünsel ÇSY entegrasyonu:** ÇSY'ye bütünsel olarak yaklaşın, onu temel iş stratejisine ve günlük operasyonlara dahil edin. Bu, ÇSY hedeflerinin şirketin amacı, vizyonu ve misyonu ile uyumlu hale getirilmesini içerir.
- **Paydaş katılımı:** Beklentilerini anlamak ve güven oluşturmak için yatırımcılar, çalışanlar, müşteriler ve topluluklar dahil olmak üzere paydaşlarla etkileşim kurun. Sürdürülebilirlik çabaları hakkında şeffaf ve dürüst iletişim çok önemlidir.
- **İnovasyon ve işbirliği:** Ekosistem içinde yenilikçiliği ve işbirliğini teşvik edin. Tamamlayıcı yeteneklerden yararlanmak ve sürdürülebilir değer yaratımını desteklemek için diğer kuruluşlar, endüstri grupları ve akademik kurumlarla ortaklık kurun.

Sürekli iyileştirme: Gelişen yasal gerekliliklere, piyasa trendlerine ve paydaş beklentilerine göre ÇSY stratejisini düzenli olarak değerlendirmek ve uyarlamak. Sürekli iyileştirme, şirketin dirençli ve rekabetçi kalmasını sağlar.

Şirketiniz için değer yaratmak üzere CSRD'nin ötesine geçmek, ÇSY'yi temel iş stratejisine entegre eden stratejik bir yaklaşım gerektirir. Sürdürülebilirlik risklerini proaktif bir şekilde yöneterek, inovasyonu benimseyerek ve paydaşlarla etkileşim kurarak şirketler önemli bir değer kilidini açabilir, rekabet avantajlarını artırabilir ve sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunabilir.

6. İletişim ve yazarlar

PwC yazarları:

Jochen Vincke
Partner
Sustainability Lead
Jochen.vincke@pwc.com

Thomas De Cuyper
Director
Sustainability reporting
Thomas.de.cuyper@pwc.com

Anthony Nève
Manager
Sustainability
anthony.neve@pwc.com

Cefic yazarları:

Eric De Deckere
Sustainability Director
ede@cefic.be

Melina Papapanou
Sustainability Project Officer
mep@cefic.be

Bu el kitabına katkı sağlayan kişiler:

Dries Catteceur

Lore Sestig

Louise Ysewijn

Marc Daelman

Oriane Breul

Disclaimer:

This handbook has been prepared for general information purposes only and does not constitute professional or legal advice.

No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this handbook. To the extent permitted by law, PwC Enterprise Advisory BV and Cefic aisbl, their directors, members, employees and agents do not accept or assume any liability, responsibility, or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this handbook or for any decision based on it.

The information provided in this handbook is not intended to replace the actual European Sustainability Reporting Standards (ESRS) or the documentation provided by the European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). In the event of any discrepancies between the information in this handbook and the ESRS/EFRAG documentation, the ESRS/EFRAG documentation shall prevail.

By using this handbook, you acknowledge and agree to the terms of this disclaimer.

Cefic Hakkında:

1972'de kurulan Avrupa Kimya Endüstrisi Konseyi Cefic, 1,2 milyon istihdam ve dünya kimyasal üretiminin %13'ünü gerçekleştiren Avrupa'daki büyük, orta ve küçük ölçekli kimya şirketlerinin forumudur. www.cefic.org

PwC Hakkında:

PwC (PricewaterhouseCoopers), denetim, danışmanlık ve mali müşavirlik hizmetlerinde kalite sunmaya kendini adanmış 295.000'den fazla çalışanı ve 156 ülkedeki varlığı ile güvence, danışmanlık ve vergi hizmetleri sağlayan küresel bir firma ağıdır. PwC, karmaşık zorlukları çözmek ve sürdürülebilir büyümeyi desteklemek için çeşitli sektörlerle çalışmaktadır. www.pwc.be

